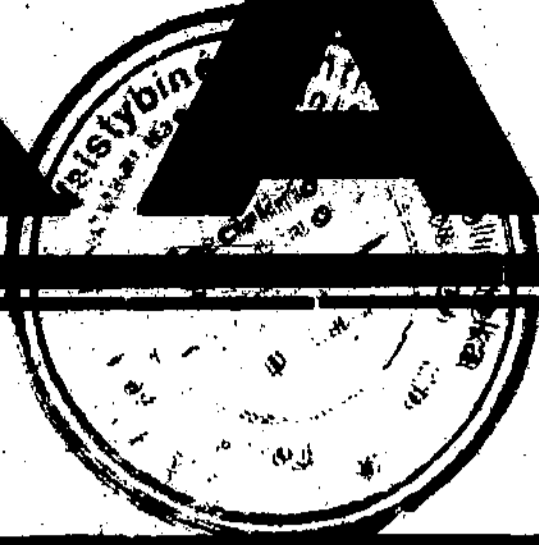

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 26

Iš kautynių su lenkais (1920 m.)

Politikos apžvalga.

Daug tikisi iš Lozanos konferencijos. Šiomis dienomis prasidėjo Lozanos konferencijos posėdžiai. Šios konferencijos uždavinys sutvarkyti karo mokesčius. Paskutiniaisiais metais šis reikalas yra labai opus, nes Vokietijos ūkis yra suiręs ir ji daugiau mokėti negali, o priversti ją mokėti, kaip ligi šiol, nebegalima, nėra iš ko išspausti.

Dabar daug tikisi iš šios konferencijos, kad visiškai pavyks ši opų reikalą sutvarkyti. Jau prieš konferenciją anglų ministeris pirmininkas Makdonaldas Paryžiuje tarėsi su prancūzų ministru pirmininku Heriot. Spauda rašo, kad per šį pasitarimą buvo susitarta ir net nutarta baigti mokesčių reikalus, nelaukiant Amerikos sutikimo, nes jei Europos valstybės nuo savo skolų atsiskaitys, tai ir Amerika noroms nenoroms turės atsiskaityti nuo savo karo skolų. Taip pat dabar vokiečiai linksta tartis ir nori viską geruoju baigti, nors mokėti atsisako. Dabar aišku, kad pagrindas baigti taikos keliu yra surastas.

Nutarta vėl atidėti karo skolų mokėjimą. Birželio mėn. 15 d. Lozanos konferencijos posėdžiai prasidėjo. Konferencijos pirmininku išrinktas anglų ministeris pirmininkas Makdonaldas. Konferencijoje dalyvauja Anglija, Prancūzija, Italija, Belgija, Japonija ir kt. Visų minėtų valstybių vardu pirmininkas Makdonaldas perskaitė deklaraciją (pareiškimą), kurioje pabrėžė, kad ekonominė pasaulio padėtis dabar beveik katastrofiška ir šios konferencijos svarbiausias tikslas yra ne tik mokesčius sutvarkyti, bet ir priemonių surasti, kaip iš tos padėties išėiti ir išsigelbėti. Jis dar pabrėžė, kad tai ne vienos kurios nors valstybės liga, o viso pasaulio ir todėl čia reikia didžiausiu rimtumu viską apgalvoti ir visiškai sutvarkyti mokesčius, nes kol Vokietija nepagerins savo ūkio, tai nuo to kentės ir visa Europa.

Vėliau kalbėjo vokiečių ministeris pirmininkas Papenas, kuris savo kalboje pabrėžė dabartinę Vokietijos katastrofišką padėtį ir pareiškė, jog Vokietija dabar negali mokėti. Jis pareiškė, kad Vokietija turi aikvoti milžiniškas sumas bendrabiams ir bendrai skurdui nugalėti, nes kitaip gresia valstybės žlugimo pavojus. Reikia manyti, kad po tokių kalbų karo mokesčiai bus panaikinti arba atidėti ilgesniam laikui. Taip pat susitarta ir dėl ekonominės pagalbos valstybėms su suirusiu ūkiu — Austrijai, Rumunijai ir kitoms. Prancūzija iš savo pusės sutinka paskolinti Austrijai, jeigu Anglija skolintų Rumunijai. Anglija nesiskubina sutikti, nes Rumunijos viduje yra tikras chaosas (netvarka) ir tai silpnina jos garantijas, kad skola bus gražinta. Manoma, kad Anglijos emisijos bankas paskolins Rumunijai ir tuo šis reikalas bus sutvarkytas.

Suomijos ir Estijos draugystė. Tos dvi valstybės labai panašios viena į kitą savo klimatu ir apskritai gyvenimo sąlygomis, nors Estija yra daug mažesnė už Suomiją (Suomija yra didžiausia Pabaltijo valstybių ir Estija mažiausia). Šis panašumas, geografinis ir pagaliau kalbos atžvilgiu artumas padėjo palaikyti tarp jų glaudžius santykius. Šiomis dienomis Taline (Estijos sostinė) apsilankė Suomijos valstybės prezidentas su savo palydovais. Jis bus Estijos valstybės galvos svečias (prezidento Estijoje nėra — ten šias pareigas nuolat eina ministeris pirmininkas) ir per šį vizitą santykiai tarp Estijos ir Suomijos pasidarys dar glaudesni ir tuo pramins taką Pabaltijo valstybių blokui (nuolatinei sąjungai).

Vokietijos kraštutiniai elementai reikalauja išstoti iš Tautų Sąjungos. Prūsijos landtage (seime) buvo priimtas komunistų pasiūlymas, už kurį balsavo ir nacionalsocialistai (hitlerininkai), kreiptis į vyriausybę siūlant išstoti iš Tautų Sąjungos. Šis nutarimas jokios politinės reikšmės neturi, nes kokia nebūtų Vokietijoje vyriausybė vis dėlto paliks tokį neapgalvotą projektą be eigos, ypač kad jis kyla iš vienos šalies (tokį landtagą, kaip Prūsija, turi kiekviena Vokietijos šalis, kuri, be to, ir dalyvauja bendram seime-reichstage) landtago, bet pats faktas yra charakteringas. Už tokį avantiuristišką pasiūlymą balsavo ir hitlerininkai ir komunistai,

Dar dėl L. jachtklubo ekskursijos į Švediją.

Lietuvos jachtklubas, vykdydamas savo š. m. vasaros darbų planą ir siekdamas per vandens sporto pramogas patarnauti visuomenei ne tik fiziško sveikatingumo dalykuose, bet ir kultūros — civilizacijos srity, organizuoja, kaip jau buvo spaudoje skelbta, turistinę — sporto ekskursiją į Švediją. Švedija savo kultūra, civilizacija, visuomenės santvarka toli yra pralenkusi daugelį Europos tautų ir valstybių. Jei mums reikia gyvo pavyzdžio, pasimokyti sunaudoti naudingai sau ir savo kraštui laikas ir sutaupas, tai sveikiausia, įdomiausia ir visais atžvilgiais pelningiau panaudoti progą pigiai nuvykti į Švediją, tą šiaurės, sidabru spinduliojančios kultūros kraštą. Sugaišinto laiko nedaug — 6 dienos. Už nustatytą mokestį — 220 litų gaunate laivakortę į abi puses, per visas šešias dienas gera, sveiką maistą ir nakvynę. Kas nenorės Visby ar Stockholme naudotis laivo maistu ir nakvyne — galės maitintis ir nakvoti kur tinkama, tik jau savo lėšomis.

Ekskursijos laivas „Borgholm“ pritaikytas patogiai važiuoti 100 žmonių, yra švarus ir mandagiai aptarnaujamas. Keleivių patogumui į laivą bus talpinama ne daugiau 50 žmonių. Ligi Klaipėdos ir nuo Klaipėdos į gyvenamas vietas keleiviai vyksta savo lėšomis. Viza visai ekskursijai bendra, kiekvienam atskirai vizomis ir užsienio pasais rūpintis nereikia.

Lankant Švedijoje įvairias įžymenybes, teks turėti šiek tiek individualių išlaidų.

Ekskursija daug kas interesuojasi, nemaža jau yra įsirašusių. Norintiems su ekskursija vyksti, patariama neatidėliojant įsirašyti.

kiekvienas kitų motyvų vedamas. Komunistams svarbu demonstruoti, kad ir Tautų Sąjungos organizacija svyruoja, o hitlerininkai nori, kad Vokietija su savo „išrinktąja“ tauta apsidraustų nuo viso pasaulio ir veiktų kaip jai patogiau. Štai kiek toli yra nuėję tie „politikai“, kurie ryžtasi imti valstybės vairą į savo rankas.

Neramumai Suomijoje. Suomija yra parlamentinė valstybė. Paskutiniaisiais metais kai kurie Suomijos gyventojų sluoksniai pradėjo reikšti nepasitenkinimą šia valdymo sistema. Kartu su išgalėjusia ekonomine krize šis nepasitenkinimas vis didėjo. Ekonominio skurdo stumiami kai kurie sluoksniai jau aiškiai parodo nepasitenkinimą. Tuo būdu ir susiformavo taip vadinama lapuečių srovė. Ta srovė susispietė į būrius, kurie koncentravosi vienoje valstybės dalyje ir kelis kartus mėgino įsiveržti į sostinę ir padaryti perversmą. Vyriausybei kiekvieną kartą pavyko juos nuraminti. Šiomis dienomis vėl buvo toks mėginimas ir vėl buvo nuramintas ir pagaliau buvo vidaus reikalų ministerijos uždarytos visos lapuečių organizacijos. Žinoma visiems, kad lapuečių tikslas yra atsipalaiduoti parlamentarizmo, bet niekas tikrai negali pasakyti, kokią sistemą jie siūlo toje vietoje. Tai yra dar negana susikristalizavusi (su neaiškiu tikslu) organizacija be apibrėžto tikslo ir aišku, kad perleisti kurios nors valtybės valdžią į tokias rankas būtų daugiau kaip nesąmonė. Gali kilti valdymo sistemos klausimas, ar ši ar kita sistema labiau tinka, bet valstybės vairą paimti gali tam reikalui subrendusi organizacija, kuri turi savo tarpe žmonių, tinkančių būti valstybės vadais.

Prancūzijos kariuomenės pertvarkymas. Naujoje Prancūzijos vyriausybėje krašto apsaugos ministeris yra Boncour. Tai yra vienas didžiausių ir gabiausių prancūzų politikų ir pasaulinio masto diplomatas. Jis netrukus mano pertvarkyti Prancūzijos kariuomenę. Šis pertvarkymas reikšis tuo, kad kariuomenės ginklavimas bus sumažintas pagal Lozanos ir nusiginklavimo konferencijų nutarimus. Jei tai ir įvyks, tai ir taika Europoje bus užtikrinta, nes Europos kontinente prancūzų kariuomenė yra didžiausia ir geriausiai ginkluota.

Leidžia Vyr. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius.

Redaktorius plk. Itn. Kuizinas.

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė, „Karys“. Telef.: per Vyr. Štabą 56 nr
KAINA: visiems metams 8 lt., 6 mėn. 4 lt., 3 mėn. 2 lt., 1 mėn. 1 lt. Užsieny, be Vokietijos, Latvijos ir Estijos, dvigubai.

KARYS

LITUVOJ KARIJOMENES SAVAITINIS LAIKRAŠTIS

XIV metai

Kaunas, 1932 m. birželio 23 d.

Nr. 26 (682)

Būkime blaivūs!

Žymiausias senovės išminčius Sokratas sakydavo, kad visa gyvenimo mįslė glūdi savęs pažinime. Jam yra priskiriama filosofijos nutraukimo į žemę garbė, t. y. mokymo, kad giliausia žmogaus išmintis reiškiasi savęs pažinime.

Daug knygų yra parašyta apie naujų žemių, salų, ežerų atradimą. Kariai su noru tas knygas skaito, bet gal nė vienam neateina į galvą pagalvoti apie savęs atradimą. Todėl pirmučiausia reikia gerai pažinti patį save.

Kai mūsų pačių gerovė, sveikata, piniginiai reikalai nuolat šaukiasi gelbėjimo, daugelis mūsų nenorime apie tai ir klausyti. Kai tūkstančių žmonių protas ir sąžinė, suprasdama pavojų, to nujautimo skatinama, drebedama šaukiasi pagalbos, daugelis taip pat negirdime. O koks milžiniškas pavojus žmogui, jo sveikatai, sąžinei, dorovei iš svaiginamųjų gėrimų! Svaigalai nušlavė nuo Naujosios Zelandijos maorus, svaigalai išnaikino kažin kada galingą Amerikos indijonų tautą, svaigalai žudo ir skandina skurde iš pasaulio ir atvirai šimtus tūkstančių žmonių ir mūsų nedidelėjų šalių. Tai baisu! Žiūrėk, išibrovė koks gir-

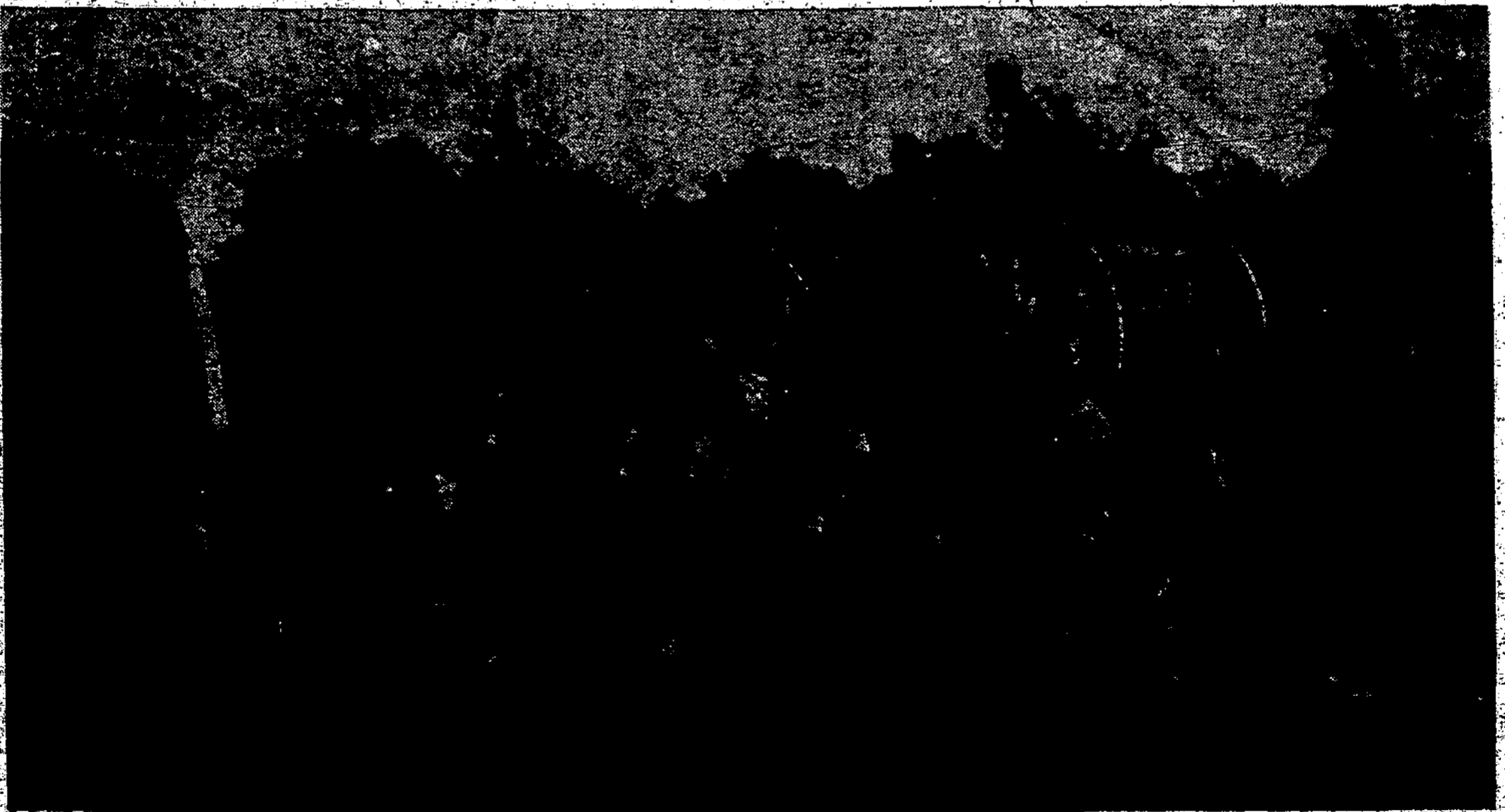
tuoklis į ramią šeimyną ir ten jau kasdien barniai, keiksmas, nesugyvenimas ir baises skurdas.

Kiek tūkstančių girtuoklių tėvų vaikai kenčia badą ir šaltį, tūkstančiai nuplyšusių prašo gatvėse duonos, kiek motinos prikenčia, koks yra namuose pragaras, kai girtas tėvas ar sūnus vėlai naktį grįžta namo.

Svaiginamųjų gėrimų vartojimas pragaru paverčia gyvenimą žemėje. Bet kažin kodėl iki šiol mes viso to lyg ir nematome ar sąmoningai vengiame matyti, lyg su viskuo apsipratome, susigyvenome.

Dar visa laimė, kad Lietuvoj atsiranda kilnių žmonių, atsižadantių vartoti svaiginamuosius gėrimus, drąsiai einantių prieš girtos visuomenės nuomonę, kurie skęstantiems svaigalų jūrose tiesia pagalbos ranką ir vargstantiems neša išsigelbėjimą.

Brangūs kariai! Mes visi kaip vienas turime tokiais būti! Gana bauriems papročiams vergauti! Į mus žiūri visa tauta: kaip mes elgsimės, taip ir ji. Mes turime patys gelbėtis ir gelbėti savo brolius, sesutes, tėvelius, gimines... Tai mes atliksime negerdami svaigalų.

Paaištinimą ir pabrėžimą gal lyguosime pirmyn: (Iš 1920 m. fronto gyvenimo)

Tiesa, karių tarpe girtuoklių, gal ir nėra. Bet mes turime nė vieno stiklo svaigalų negerti. Pakeldami stiklą, tuo pačiu palaikysime tą biaurų paprotį, kuris tiek šeimynų sugriovė, paleido vėjais daugelį ūkių, tiek nelaimingųjų skaičių padidino.

Visokio plauko perėjūnai, kai Lietuva kentėjo baudžiavos jungą, steigė karčiamas miesteliuose, steigė pakelias, dvaruose. Žmonių prakaitu ir kruvinu triūsu uždirtai skatikai plaukė į jų kišenes, didindami jų turtą, bet tuo pačiu gramzdindami geriausių žmonių sveikatą ir laimę. Jau vyskupas Valančius, matydamas tą begalinį skurdą, kuriame žmonės atsidūrė gerdami svaigalus, per bažnyčią, knygeles ir gyvu žodžiu griebėsi lietuvių blaivinimo darbo. Jis suprato, kad kiekviena tauta gali būti laisva ir garbinga tik atsižadėjusi šito biauraus papročio.

Rašytoja Žemaitė, ėmusi savo raštams tipus iš tų pačių mūsų lietuviškojo kaimo žmonių, savo kūriniuose yra raudonu siūlu pabrėžusi svaigalų vartojimo pasekmes.

Mažosios Lietuvos būrų dainius Kristijonas Duonelaitis yra apdainavęs ir visa savo gilios kūrybiškos dvasios jėga pasmerkęs girtaujančius brolius, parodęs poezijos vaizdais visas iš to girtavimo kylančias nelaimes, vargus ir skurdą.

Rašytoja Lazdynų Pelėda taip pat yra nemaža sukūrusi girtuoklių tipų, liūdnomis spalvomis nupiešusi jų beprasmingą, pasigailėjimo vertą, gyvenimą, vykusiai atvaizduodama ano meto mūsų sulenkėjusių dvarų tvarką, papročius ir svaigalų vartojimą.

Mūsų puikiosios šalies atbudimo tėvas dr. Jonas Basanavičius jau „Aušroje“ kėlė tautos blaivinimo mintis. O Kudirka, Vaičaitis!

Visi, kaip vienas, matė, kad tauta gali gyventi, augti ir bujoti tik būdama blaiva.

Nemaža rasime ir šių dienų mūsų rašytojų, pasiryžusių savo sielos kūryba blaivinti tautą. L. K. Blai-vybės Draugija, dr. Gylio vadovaujama, dirba ne lengvą, bet labai kilnų tikslą — blaivinti tautą.

Juk dabar, kur tik pažiūrėsime, visur dar tebėra prigijęs tas biaurus girtavimo paprotys. Be svaigalų dar neapsieinama per krikštynas, vestuves, pabaigtuves, įvairias iškilmes ir net... šermenis! O kiek iš to svaigalų vartojimo būna įvairiausių nelaimingų atsitikimų! Žiūrėk, kur nors girtą traukinys pervažiavo, tai vėl kur susimušė, susipiaustė, tai galvą kitas kitam praskėlė, tai žiemos metu girtas važiuodamas per upę su arkliais po ledu palindo ir taip be galo.

Ar verta būtų minėti tuos tūkstančius girtuoklių, kurie ne tik savo, bet ir kitų gyvenimą ardo.

Niekas iš mūsų negimėme girtuokliais. Tokiais tapome tik dėl savo silpnos valios ir pasiryžimo stokos. Girtuokliai yra labai pamėgę tvirtinimus, kad jei jiems neduotų gerti svaigalų, jie esą neišgyventų ir dienos — mirtų. Bet žinome daug atsitikimų, kaip pasitaisęs girtuoklis neima daugiau nė vieno lašo svaigalų ir kitus atkalbinėja negerti. Ar tie tūkstančiai, kuriems svaigalai suardo sveikatą ir gydytojai paskutiniu perspėjimu juos suvaldo daugiau negerti, mirė? Tokio atsitikimo, kad be svaigalų žmogus negalėtų gyventi, iš viso dar nėra buvę. Seniai įrodyta, kad svaigalų vartojimas bukina žmogaus protą, sunkina širdies veikimą, silpnina visą organizmą ir žmogaus kūnas lieka puikiausia dirva įvairiausioms ligoms.

Ar verta dėl valandėlės tariamosios „laimės“ gaudinti savo sveikatą, tą brangiausią žmogaus turtą, nuodinti visą gyvenimą, nematyti šviesių dienų?

Vadinas, svaigalų vartojimas, be visos eilės skriaudų, nieko gero žmogui neduoda.

Brangūs kariai! Mūsų šventa pareiga ne tik ramiai pasitenkinti, kad patys negeriamo, bet susitikę su tais nelaimingais svaigalų vartotojais turime ne smerkti juos, ne mesti į juos akmenis, bet atkalbinėti juos nuo svaiginamųjų gėralų, draugiškai tiesti jiems pagalbos ranką, traukti juos iš tos didžiausios, skaudžiausios ir baisiausios žmonijos nelaimės, kol dar laikas, kol dar nevēlu.

Baigę garbingai tarnauti savo tėvynei ir grįžę į savo gimtuosius, mūsų laukiančius kaimus ir miestelius, pas saviškius brolius, sesutes, tėvelius ir gimines, visi kaip vienas atmintime, kad mes esame ir turime būti ne tik tėvynės gynėjai, bet ir visos mūsų tėvynės blaivintojai.

Tik blaivūs būdami mes atgausime mūsų išplėštą širdį — sostinę Vilnių!

Ant. Gulkis.

Šautuvas.

Jo kūnas šalto kieto plieno,
Kukli medinė apranga:
Lovelis, buožė, apdanga,
Ir diržas... kuriuo jį kiekvienas,
Žygiuose kupinas vilties,
Karys, nešioja ant peties.

Myliu aš šautuvą! Bučiuoju
Jo šaltą vamzdį iš širdies,
Kai jį pridėjęs prie peties
Vienu šūviu, šūviu taikliuoju,
Tarp rūpesčių ir sielvartų,
Užbrėžtą taikinį kertu...

Jis viską žudo pakelyje,
Išpėjęs grasančiu trenksmu.
Bet kariui suteikia džiaugsmų,
Kai balsas jo karštos' kautynės'
Oru beplisdamas piktai,
Sutramdo priešą kaip matai.

Visur su manim jis kaip brolis —
Užsiėmimuos ir kare,
O užgintam priešo bare,
Visą gališ tiesos parolis —
Visur su juo, jeigu tik reikt
Galiu nueit, nes moku veikt!

Myliu aš šautuvą! Bučiuoju
Jo šaltą vamzdį iš širdies.
Nes gelbsti mane nuo mirties,
Kautynių sanbūriu klaikiuoju
Drąsiai užstoja už mane
Mirtin pasmerkdamas save! *Jurgis Daina.*

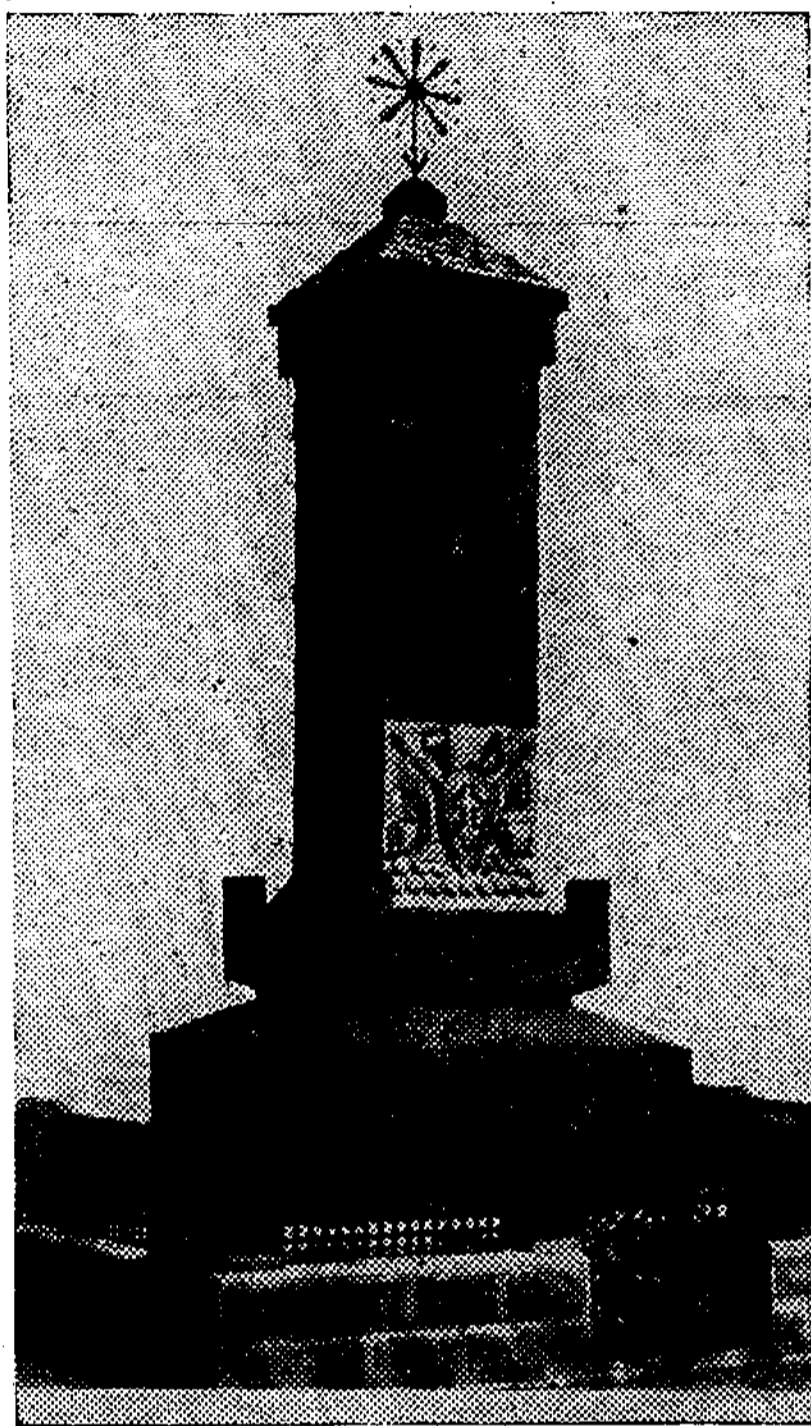

Didelės iškilmės Giedraičiuose.

Mums yra gerai žinomas Giedraičių vardas dar iš 1920 m. kovų su lenkais. Lietuvos ginklas ties Širvintomis ir Giedraičiais įrodė mūsų amžinajam priešui — lenkui, kad lietuvis, amžius kentęs ir priešų jungą vilkęs, toliau nebevergaus ir yra pasiryžęs už savo laisvę ir nepriklausomybę kovoti net ir su daug galingesniais priešais. Tą savo pasiryžimą ir sugebėjimą ginti savo tėvynę didvyriškai parodė Giedraičių ir Širvintų laukuose, kuriuose užkirto priešui kelią gilyn veržtis į Lietuvą. Bet apie šias kautynes trumpai pakalbėsime kitame numery.

Širvintos gražiu paminklu, pastatytu žuvusiems už Lietuvą ties Širvintomis pagerbti, jau yra pasipuošę nuo 1927 m. rugpiūčio 15 d. Giedraičiai iki šiol tokio paminklo neturėjo, nors jau nuo 1926 m. ir buvo pradėję rūpintis. Šiomet toks paminklas jau iškilo ir Giedraičių miestely: priešais kapinių, gražioj aikštelėj, prie gatvės, tapo pastatytas dail. Jaroševičiaus projekto paminklas, kuris mūsų jaunosioms kartoms bylos apie Giedraičių karžygių ir drauge visos mūsų kariuomenės narsius karo žygius ir pasiryžimą mirti arba laimėti. Giedraičių visuomenė paminklui statyti rinko aukas lapais ir skyrė lėšas iš rengiamų vakarų pelno. Be to, prisidėjo ir kariuomenė. Ir ji, būtent, krašto apsaugos ministeris ir dalys, kurios kovėsi 1920 m. tų apylinkių laukuose, skyrė lėšų paminklui statyti. Iš viso paminklas kainavo apie 11.000 lt. Giedraičių dekanos kapitulės

kanauninko Meigio dėka paminklui sklypas skirtas iš bažnytinės žemės. Visam statymo darbui vadovavo ir rūpinosi juo p. Valeika, kun. Meigys, dail. Jaroševičius ir

Žuvusių už Lietuvos laisvę paminklas Giedraičiuose.

vietos pasienio policijos baro viršininkas.

Birželio 19 d. buvo iškilmingas žuvusių už Lietuvos laisvę ties Giedraičiais paminklo atidengimas ir pašventinimas. Diena pasitaikė graži. Žmonių priplūdo pilni Giedraičiai, net iš kitų parapijų. Be to,

visuomenės, šaulių ir kt. organizacijų atstovų atvyko net iš kitų apskričių. Atvyko I pėst. divizijos viršininkas gen. ltn. Tomašauskas, III pėst. div. viršininkas plk. Adamkavičius, Pirmojo Respublikos Prezidento A. Smetonos Ukmergės savanorių kūrėjų skyriaus atstovas Šneideraitis, Ukmergės šaulių rinktinės valdyba ir 2, 4, 7 ir 9 pėst. pulkų atstovai karininkai, kurių tarpe buvo matyti Giedraičių kautynių dalyvių. Įvažiuojant į miestelį, buvo pastatyti vartai prie kurių išsirikiavę laukė aukštų svečių iš Kauno vietos savanorių kūrėjų būrelis, šauliai, skautai, mokyklos, įvairios jaunimo organizacijos su vėliavomis ir vainikais, ir didžiulė žmonių minia iš Giedraičių ir kitų gretimų parapijų. Prieš vartus išsirikiavusi stovėjo 1 pėst. pulko 4 kuopa su savo karininkais (garbės sargyba), pulko orkestras, pulko vadas plk. Reklaitis ir kt. Toliau už miestelio laukė vietos šaulių dragūnų būrys.

10,30 min. pasirodė automobiliai. Atvyko vidaus reikalų ministeris plk. Rusteika, vyriausiojo štabo viršininkas gen. št. gen. ltn. Kubiliūnas, lydimi krašto apsaugos ministerio ir vyriausiojo štabo adjutantų ir kitų karininkų. Be to, buvęs kariuomenės vadas ats. gen. Žukauskas, žuvusių ir mirusių kapų tvarkymo komisijos pirmininkas plk. ltn. Augustauskas, Ukmergės karo komendantas plk. ltn. Stapulionis, Ukmergės miesto viršininkas ir kt. Pirmučiausia aukštus svečius sutiko ir atlydėjo vietos šauliai dragūnai. Prieš vartus

Dešinėj: Dail. Jaroševičius skaito paminklo statymo istoriją. Kairėj: Apdovanoti D. L. K. Gedimino ordino medaliais giedraičiai ir aukšti svečiai prie atidengto paminklo. *Extra-Foto.*

sutiko 1 p. p. vadas ir pulko garbės sargyba su orkestru. Pasisveikinus su kariais, prie pat vartų sutiko ir giedratiškių vardu sveikino Giedraičių vidurinės mokyklos direktorius. Maži vaikučiai ponui ministeriui įteikė gėlių, prašydami atvauduoti mums mūsų pavergtą sostinę Vilnių. Iš padangių žemai nusileido trys mūsų karo lėktuvai ir per minios galvas praūždami numetė prie paminklo gėlių. Vėliau pasirodė vienas tolimosios žvalgybos lėktuvas, kuris taip pat numetė prie paminklo gėlių.

Kariuomenės dalių atstovai uždeda vainikus ant žuvusių paminklo Giedraičiuose.

Bažnyčia prisigrūdo pilna žmonių. Pámaldas laikė kan. Meigys; mišias grojo 1 p. pulko orkestras. Čia aukšti svečiai, čia orkestras, ir viskas taip neįprasta ir reta giedratiškiams ir aplinkiniams. Todėl suprantama, kad toji diena jiems buvo didžiulė ir iškilminga šventė. Tik pirmoji tokia Giedraičiuose, kurios niekuomet neužmirš. Po mišių pamokslą pasakė Dubingių klebonas kun. Bakšys.

Po pamaldų vis nuėjo prie paminklo. Čia pirmučiausia prabilo paminklui statyti komiteto atstovas, apibūdindamas statybos darbus. Ponas ministeris plk. Rusteika perkirpo tautiškų spalvų juostą ir paminklas buvo atidengtas. Kanauninkas Meigys pašventino paminklą ir savo žody priminė, kad šis paminklas — Lietuvos piramidė — per amžius turės liudyti, kad ties Giedraičiais žuvę kariai savo krauju atpirko Lietuvos laisvę. Veikli vietos lietuvių veikėja, daug

pasidarbavusi mūsų kariuomenei Giedraičių kautynių metu, ši paminklą statant ir šiaip įvairiame visuomenės gyvenime, ponia Valeikienė perskaitė žuvusių ties Giedraičiais karių, šaulių ir vienos 17 metų mergaitės (Veronikos Katelytės) pavardes. Ponia Valeikienė už pasižymėjimus kovų metu yra apdovanota Vyčio kryžiumi. Orkestrui grojant gedulo maršą, ministeris plk. Rusteika uždėjo vainiką Respublikos Prezidento ir vyriausybės vardu, paskui 2, 4, 7 ir 9 pėst. pulkų atstovai savo dalių vardu, Ukmergės savanorių kūrėjų skyrius, šauliai ir gausybė įvairių organizacijų ir mokyklų. Paminklą apsupė keliasdešimt vainikų.

Plk. Rusteika Resp. Prezidento ir vyriausybės vardu pasveikino giedratiškius ir padėkojo už žuvusių karžygių atminimą ir paminklo pastatymą. Savo kalboj priminė, kad Giedraičių laukuose žuvusių karžygių darbai dar nebaigti. Dar tebėra neatvauduota sostinė. Dar tuos jų čia pradėtus darbus turėsime mes baigti. Gen. št. gen. lt. Kubiliūnas savo kalboj pabrėžė, kad Giedraičių kautynės turėjo didelės reikšmės mūsų nepriklausomybės gyvenime. Jos teikia daug pamokų ir šiandien. Lenkai pavartojo tokias klastas, kokių vengė ir nekultūringos tautos. Bet čia pastatytas paminklas sako, į kokias kietas lietuvių krūtines atsimušė lenkų noras pagrobtį visą Lietuvą. Atsiminę karžygių kovas, turime prisiekti vykdyti jų užsibrėžtus tikslus. Po plk. Rusteikos kalbos vidurinės mokyklos choras, karo orkestrui pritariant, sugiedojo Tautos himną, o po gen. ltn. Kubiliūno kalbos tas pat choras pagiedojo giesmę „Žuvusiems kariams“. 1 p. p. kapelionas kun. Keblaitis prie paminklo pašventino Giedraičių šaulių būrio vėliavą. Vėliavos kūmais buvo plk. Rusteika ir p. Stosiūnienė. Pašventinus, plk. Rusteika vėliavą įteikė būrio vadui Kuliui, primindamas būriui, kad vėliavos netekti galima tik tada, kada neliktų jūsų nė vieno. Be to, nesutepti jos garbės ir neužmiršti savo pareigų. Vėliau prie paminklo kalbėjo Ukmergės savanorių kūrėjų skyriaus vardu Šneideraitis, Ukmergės šaulių rinktinės vardu Raupys, Ukmergės II rajono mokyklų inspektorius Butkus, Vilniui vaduoti sąjungos Ukmergės apskr. pirmininkas Pacevičius ir

Giedraičių šaulių būrio vadas Kulyš.

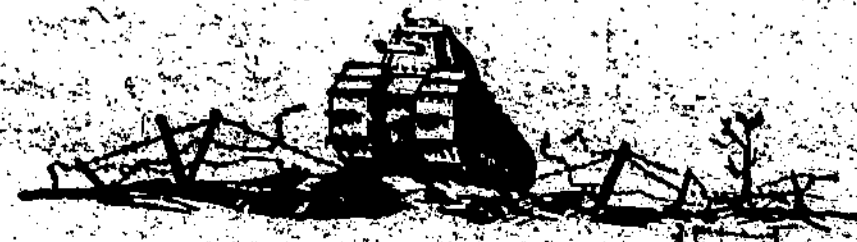
Prie paminklo buvo įteikti giedratiškiams, Respublikos Prezidento apdovanotiems už nuopelnus Lietuvai, garbės ženklai. Įteikė ponas ministeris plk. Rusteika, kiekvienam prisegdamas prie krūtinės ir pasveikindamas. Buvo apdovanoti D. L. K. Gedimino 4 laipsnio ordinu Matas Valeika, to pat ordino 2 laipsnio medaliais: Marė Graužinytė, Ona Graužinytė - Petronienė, Mykolas Maželis ir Nikodemas Lapelė - Lapinskas; 3 laipsnio medaliais: Antanas Marcinkevičius, Lucija Gaidytė - Pažusienė, Tomas Ažubalis, Feliksas Boreikis, Zigmas Starkus, Antanas Žala, Jonas Zaremba, Stasys Luta ir Malvina Raišienė - Braklytė.

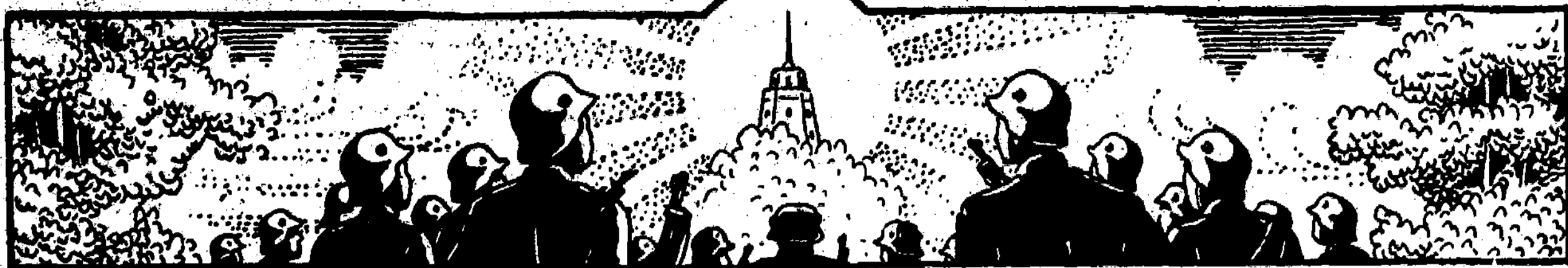
Nuo paminklo visi nuėjo į kapines prie žuvusiųjų Giedraičių kautynėse karių kapų. Dar tik neseniai jų kapai gražiai sutvarkyti ir pastatyti cementiniai kryželiai. Buvo pašventinti jų kapai ir sugiedotas „Angelas Dievo“. Ponia Valeikienė gražiai ir jautriai savo kalboj prisiminė tuos žuvusius karžygius, kuriuos ji pati matė mirštančius bei sužeistus ir naktį eidavo į kovos lauką jų rankioti. Priminė ir 17 metų mergaitę V. Katelytę, kurią naktį 7 lenkų kareiviai užpuolė, žiauriai ją kankino, atėmė jos škaistybę ir pagaliau nukovė. Visa buvo taip žiauriai nukankinta ir sumušta, kad į ją buvo baisu pažiūrėti. Taip buvo sutinusi, kad net keletą kartų teko karstus dirbti, kol jos kūnas įtilpo. P. Valeikienės kalba daugelio klausytojų akyse išspaudė ašaras.

Grižus iš kapinių buvo parašas. Pro p. ministerį plk. Rusteiką, gen. št. gen. ltn. Kubiliūną ir kitus aukštus svečius praėjo 1 p. p. kuopa, savanoriai kūrėjai, šauliai, skautai, mokyklos ir kitos jaunimo organizacijos. Pagaliau mokyklos patalpose buvo vaišės, kur dalyvavo svečiai ir vietos gyventojų. Buvo pasakyta daug nuoširdžių kalbų ir papasakota atsiminimų.

Visas Giedraičių, o taip pat ir Širvintų, miestelis buvo pasipuošęs tautiškėmis vėliavomis.

Btkš.

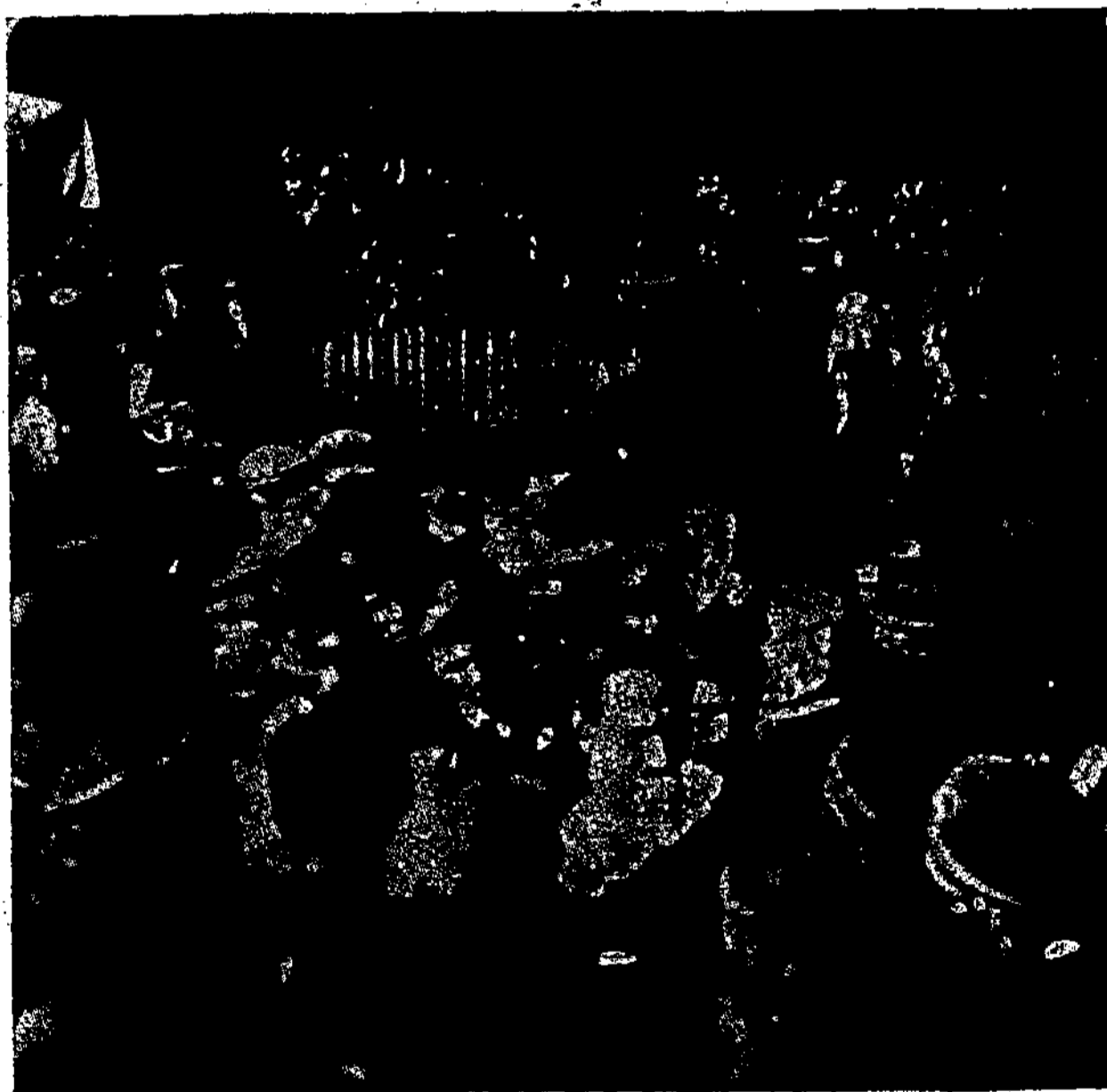
4 pėst. pulkas Vilniuje.

(Žiūr. „Kario“ 25 nr.).

Mes pareikalavome paleisti, bet kol kalbėjomės su bolševikų komendantu, traukinys išėjo ir išvežė senuką. Tuomet kpt. Vileris pranešė jį komendantui, kad jis toliau nebeišleis iš N. Vileikos stoties nė vieno jų ešelonu, kol jis negrąžins to senuko. Ešelonai iš Vilniaus vis ėjo ir ėjo ir N. Vileikoje jų susirinko jau keliolika, bet nė vienas nebuvo išleistas. Tuomet bolševikai, pasitarę su atskiru garvežiu iš vienos stoties, atvežė tą areštuotą senuką, kuris iš džiaugsmo net pašoko N. Vileikos stotyje. Pasirodė, kad tas senukas buvo vagonų tepėjas ir areštuotas už tai, kad esą į bolševikų ešelonu vagonų ratus, tepdamas, pripylė smėlio. Stotyje ir perone buvo aštrūs ginčai tarp mūsų kareivių ir bolševikų: kartais taip įsikarščiuodavo, kad ką tik nesusipešdavo. Taip bevaikščiodamas tarp besiginčijančių būrelių, pastebėjau kažin kur matytą žmogų, bet negalėjau atsiminti, kas jis toks. Jis irgi pasižiūrėjęs į mane priėjo ir lietuviškai prakalbėjo, prašydamas perskirti mūsų kareivius nuo bolševikų, nes, sako, iš tų ginčų nieko neišeis, o gali išeiti peštynės. Paskui iš kalbos pasirodė, kad jis mane pažįsta ir kada jis pasisakė pavardę, aš jį taip pat prisiminiau. Tai buvo Kurkulis, kilęs nuo Svedasų, mokėsis Petrapily, kur aš jį ir pažinau. Iš pasikalbėjimo sužinojau, kad jis yra Smolensko gubernijos sovieto pirmininkas ir į Vilnių atvažiavo todėl, nes manė, kad bolševikų kariuomenė greitai užims visą Lietuvą. Tada manė ir jis čia pasilikti, o dabar buvo manęs nuvykti į tėviškę — į Svedasų apylinkę, bet negalėjęs, nes bolševikai toliau Vilniaus ton pusėn nenuėjo, o Lietuvos kariuomenė nesubolševikėjo, kaip jie tikėjosi.

Tikrinant vagonus, kartais būdavo pastebima, kad vagonai prikrauti daiktų, aiškiai bolševikų kariuomenei nepriklausančių. Tuomet kuopos vado liepimu buvo sudaryta komanda, kuri, viršilos Bulkos vadovaujama, tokius daiktus iškraudavo. Taip buvo iškrauti daiktai kažin kokios Vilniaus ligoninės ir daug įvairios geležinkelių medžiagos. Naktį atvyko iš Vilniaus ir visa bolševikų vyriausybė. Tarp jų buvo Kapsukas, Rasiakas, Šleiferis ir kiti. Visi jie važiavo puikiame vagonė, ir prie durų buvo pastatyti sargybiniai. Vagone pro langus buvo matyti daug jaunų moterų, kurios iš visų jėgų dainavo internacionalą. Tuo pačiu traukiniu, priešakinuose prekių vagonuose, važiavo raudonarmiečiai, sergantieji dezinterija, kurie, gulėdami ant plikų grindų, valgė nevirtas bulves. Paskui tuos visus ligonius išsodino iš vagono į stoties peroną, kur jie, lietui lyjant, beveik nuogi, turėjo laukti kažin kokio kito ešelonu. Paklausus, kodėl juos, ligonius, naktį išmetė iš vagono į peroną, vienas jų atsakė, kad komisarai bijo su jais važiuoti viename ešelonu, kad neužsikrėstų dezinterija. Iš ryto išvažiavo ir paskutinis ešelonas, su kuriuo išvyko bolševikų komendantas ir stoties viršininkas.

Rugpiūčio mėn. 28 d. I batalionas išvyko užimti apsaugos barą Lydos—Ašmenos link. Mes gavome įsakymą išsiųsti visus kareivius į kitas kuopas, o mums buvo paliktas tikslas mokytį naujokus. Rugpiūčio mėn. 29 ir 30 d. jau gavome į kuopą apie 300 naujokų, o už kelių dienų dar padaugėjo iki 319 žmonių. Mūsų naujokai daugiausia buvo iš Šiaulių apskrities, nuo Jonišio ir Žagarės. Dauguma naujokų, kaip fiziškai, taip ir moraliai, buvo labai geri. Visos naujokų kuopos, t. y. 2, 4 ir 8 buvo patalpintos buvusioje bepročių ligoninėje. Naujokų mokytį į 4 kuopą buvo dar priskirti vyr. leit. Gimbutas ir leit. Antanas Nara-

Respublikos Prezidentas A. Smetona savo tėviškėj kalbasi su kaimiečiais (š. m. VI. 13.).

J. Kinkos foto.

kas. Ėjo intensyvus ir skubus mokymas. Darbo buvo daug nuo pat ankstauro ryto iki vėlaus vakaro. Tik šventadieniais nuvykdavome į Vilnių. Miestas pradėjo jau atsigauti. Krautuvės viena po kitos pradėjo prekiauti, atsirado užtektinai visur ir maisto produktų, veikė kinematografai ir pradėjo veikti lenkų teatras „Lutnia“. Žodžiu, Vilnius atgijo. Taip vienodai ėjo laikas iki antros rugsėjo m. pusės. Paskui staiga buvo atkomandiruoti į kitas kuopas vyr. leit. Gimbutas ir leit. Narakas, ir tą pačią dieną sužinojau, kad visas II batalionas (tik senų kareivių kuopos) su bataliono vadu kpt. Andrašiūnu išvyko kažin kur į Alytaus rajoną. Tą pačią dieną, vakare, aš gavau įsakymą atvykti į pulko štabą. Štabe pulko vadas įsakė man vykti tuojau į Vilnių, kaipo butininkui. Aš pasiėmiau

kelis kareivius ir, susėdę į gurguolės vežimą, išvykome į Vilnių. Naktį Vilniaus gatvės buvo tuščios. Buvo rūkas, miestas buvo kaip ir tamsoje. Vilniaus kareivinės man buvo gerai žinomos, nes prieš 5 metus teko stovėti tose kareivinėse. Važiuojame jau žinoma Kalvarijos gatve ir pravažiavę cerkvę, kur dabar buvo elektros stotis, įsukome į Lomžos gatvę, kur seniau buvo daug medinių kareivinių. Čia aš nustebau, nes nė vienos kareivinės negalėjau rasti, o važinėju po tuščią didelę aikštę. Aš maniau, kad paklydau, nes buvo labai tirštas rūkas ir toliau arklių nieko nebuvo matyti. Tik man buvo nuostabu, kur galėjo dingti visa Lomžos gatvė? Taip bevažinėdamas po tą aikštę, per rūką pamačiau kažin kokią mūrinę sieną. Pasišvietęs lempute pamačiau iškabą su parašu: „Štab 112 pechotnavo Uralskavo polka.“ Čia jau aš visai neabejojau, kad esu Lomžos gatvėje, nes tas namas, kur buvo to pulko štabas, man gerai buvo žinomas. Dabar aš supratau, kad visos medinės kareivinės bus sudegusios bei nugriautos, o tiktai ta mūrinė siena išliko. Paskui, kiek toliau, pamačiau mažą švieselę. Toji švieselė tryško iš mažo medinio namuko lango. Pabaladojau į langą. Iš vidaus lenkiškai atsiliepė ir klausia kas? Pasakiau ko man reikia. Iš namuko išėjo žmogelis ir paaiškino, kad tas visas kareivines žmonės sukūreno ir išliko tiktai Kalvarijos gatvėj mūrinės, kur seniau stovėjo 169 p. pulkas. Nuvykau į mūrines. Prie įvažiavimo buvo parašas: „Koszary Szeptyckiego“. Kareivinių dalį buvo užėmęs 9 p. pulko vienas batalionas. Kitos buvo beveik be stiklų. Aš paieškojau, kur mažiau buvo langai išdaužyti, palikau juose kelis kareivius, o pats grįžau sūtikti ateinantį naujokų batalioną. Pulko vado liepimu tą naktį kuopos nevyko į Šnipiškį, bet nakvynei apsistojo kareivinėse prie Bernardinų sodo. Pulko štabas apsistojo toje pat gatvėje tuščiuose Porčausko rūmuose, kur ir aš pernakuojau. Kitą dieną kuopą atvedėme į Šnipiškio kareivines. Sutalpinę kareivius, pradėjome teirautis, kur mums apsistoti? Mums besikalbant, priėjo prie mūs nebejaunas žydų tautybės vyriškis ir pasiūlė apsigyventi jo namuose. Mes sutikome ir apsigyvenome netoli kareivinių, Kalvarijos gatvėje, antrame medinio namo aukšte. Mūsų šeimininkas, pasirodė, stambus miškų pirklys. Jis prašė pas jį gyventi, nes jis bijąs, kad plėšikai jo neužpultų. Tuo metu Vilniaus priemiesčiuose plėšikų buvo eibės. Kitus mūsų kareivinius, irgi varžydami tarp savęs, išsivedžiojo pas save Kalvarijos gatvės gyventojai. Kitą dieną iš ryto, tai buvo rugsėjo 27 d., gavome pulko vado telefonogramą, kurioje buvo įsakyta kpt. Vileriui l. e. I bataliono vado pareigas vietoj susirgusio kpt. Vidugirio, o man l. e. 4 kuopos vado pareigas. Kpt. Vileris tuojaus išvyko į Jašiūnus. Naujokų batalioną pavedė prižiūrėti mjr. Mačiuliui, kuris irgi po kelių dienų buvo perkeltas į kitą dalį. Tuomet tos kuopos buvo pavestos pulko vado padėjėjo mjr. Bilmino priežiūrai. Užsiėmimus atlikdavome aikštėje tarp kareivinių ir Kalvarijos gatvės. Užsiėmėdavome nustatyta programa. Programoje buvo labai daug valandų tankinės rikiuotės. Į užsiėmimus dažnai atsilankydavo gen. Žukauskas. Gen. Žukauskas iš pat pirmos dienos pastebėjo, kad mes per daug užsiėmėjam tankine rikiuote ir šautuvų veiksmis. Tuojaus įsakė užsiimti taikymu ir manevrų rikiuote, sakydamas, kad mes ruošiamės ne paradui. Jo įsakymas tuojaus buvo pradėtas vykdyti. Už 2 - 3

dienų atvyko į 4 kuopą naujai priimtas į mūsų kariuomenę kareiviniai Černiauskas, seniau buvęs Vilniaus karo mokyklos kareivinis. Man buvo nemalonu, kad senas kareivinis paskirtas jaunesniuoju. Kadangi jis lietuvių kalbos visai nemokėjo, tai aš prašiau jo su kareiviais neužsiiminti, bet tik man patarti. Kareivinis Černiauskas buvo patenkintas, kad jam nereikia užsiiminti ir mažai tuo rūpinosi. Daugiausia rūpinosi kaip čia išgauti pašalpą, rūbus ir algą; rūpinosi kaip čia būtų galima greičiau persikelti tarnauti į miškų departamentą, kur jis dažnai lankydavosi ir sakėsi turįs pažinčių. Kareivinis Černiauskas apsiėmė sustatyti naują užsiėmimų programą su naujokais ir kai ką parašyti iš šaudybos. Programos taip ir nesustatė. Iš šaudybos, tiesa, atnešė keletą braižinių, kurie tuojaus buvo panaudoti mokymui. Tai visas darbas, ką tas pulko kareivinis yra atlikęs, nes vėliau, kada mes išėjome iš Vilniaus, jis su mumis neišvyko, pasiliko Vilniuje. Prieš išeinant iš Vilniaus, kelis sykius buvo siunčiamas kareivis į jo butą jam pranešti apie išvykimą, bet jo vis nerado, nes, matyt, buvo pasislėpęs ir į butą negrižo. Taip baigėsi to kareivinio tarnyba, kuris pulkui, žinoma, nepadarė jokios naudos. Vilniuje mes prastovėjome apie dvi savaites. Per tą laiką kuopoje žmonių sumažėjo. Dalis buvo išsiųsta į mokomąją kuopą, dalis į naujai formuojamą atsargos kuopą, bet vis dar kuopoje buvo apie 240 žmonių. Stovėdami Vilniuje sužinojome apie Suvalkų sutartį ir netrukus išgirdome apie kažin kokius lenkų žygius nuo Lydos Vilniaus link ir kad I ir II batalionai kaunasi Biniakonių-Jašiūnų rajonuose. Iš karto sunku buvo suprasti kas čia dedasi: čia pasirašyta taikos sutartis, o čia vėl jau kaunasi. Paskui paaiškėjo, kad čia klasta ir lenkus veda gen. Želigovskis, lietuvių išgamos Pilsudskio palaimitas. Vilniuje buvo viskas ramu. Spalių mėn. 7 d. 4 kuopa išėjo užimti įgulos sargybas. Spalių mėn. 8 d. buvau laisvas nuo užsiėmimų ir iš ryto nuvykau į pulko štabą prie Bernardinų sodno. Ėjau pėsčias. Visur buvo ramu. Gatvėse buvo paprastas judėjimas. Pulko štabe radau išdininką k. v. Lappo, nuo kurio paėmiau algą sau ir kuopai. Pasi-klausinėju pas adjutantą apie įvykius kitoje Vilniaus pusėje, bet nieko ypatingo nesužinojau. Man sakė, kad kaunasi ties Jašiūnais. Iš ten buvo girdėti patrankų šūviai, bet apie išėjimą iš Vilniaus ir kalbos nebuvo. Išėjęs iš pulko štabo ramiai ėjau namo. Beidamas Jurgio prospektu, pastebėjau kažin kokį smarkų automobilį ir vežikų judėjimą. Užėjau į pažįstamą krautuvę. Čia manęs pradėjo klausinėti, kodėl čia toks nepaprastas važinėjimas. Aš atsakiau, kad nežinau, bet pamaniau, kad, tur būt, kas nors negera atsitiko ir greitai atsisveikinęs išsiskubinau į kuopą. Grįžęs į kuopą, greitai gavau įsakymą pasiruošti išvykti. Paimti 5 dienoms maisto ir tam tikslui pasirūpinti pastotėmis. Visoms naujokų kuopoms vadovauti buvo skirtas pulk. leit. Barščiauskas, kuris tuojaus ir atvyko. Kuopoje iš viso buvo 3 poros arklių. Pirmas mano rūpesnis buvo, iš kur čia gauti pastočių. Kalbėtis su savivaldybėmis, pamaniau, bergždžias laiko gaišinimas. Sumaniau savarankiškai pasielgti ir tuojaus, negaišuodamas, komandiravau du geriausius būrininkus su atitinkamu skaičiumi ginkluotų eilinių į arčiausius prie Šnipiškių priemiesčio kaimus ir vienkiamius, nes žinojau ir jaučiau, kad arklių gauti bus labai sunku. Kuopa iki vakaro išbuvo sargyboje ir tik

Kaip kūrėsi 2 p. D. L. K. Algirdo pulkas.

Laisvės kovos, apgynusios mūsų nepriklausomybę, nėra dar istoriškai surašytos. Šiandien dar mes gana aiškiai atsimename anų metų kovas, kurių vaisiais dabar ir ilgus amžius gyvensime. Rodos, tai buvo taip neseniai, motinos dar tebeverkia savo kritusių sūnų, tačiau yra praslinkę jau apie 12 metų, ir suprantama, daug ko šiandien jau nebeprisimename, kas mums, kariams, ir visiems tautiečiams įdomu ir žinotina yra. Tais atvejais gali padėti tik istorijos šaltiniai, kuriuos mūsų tautos istorikai turės surinkti. Kol tokios istorijos neturime, daug ko pasakyti gali, pavyzdžiui, kad ir 2 p. pulko istorija. Ji labai ryškiai vaizduoja mūsų nepriklausomybės kovų charakterį ir jos eigą. Švenčiant šio pulko šventę ir minint jo žygdarbius mūsų tautai, žemiau suminėti fakteliai kaip tik ir turi tikslą patarnauti.

2 p. pulkas buvo pradėtas kurti 1918 m. gruodžio 5 d. Pulko vadu buvo paskirtas karininkas Liatukas, tačiau netrukus pulko vadovavimą jis perdavė karin. Glovackiui (dabartiniam generolui leitenantui). Gen. Glovackio asmuo yra glaudžiai susijęs su 2 p. pulko kūrimosi ir jo žygiais.

1 p. pulko įsakymas išleistas 1918 m. gruodžio 20 d. Nuo to laiko pulkas pradėjo organizuotis. Kitas po kito pradėjo rinktis į pulką buvę rusų kariuomenės lietuviai karininkai. Iš pradžių mažesniais kiekiais, o vėliau ištisais būriais. Paskui juos ima sekti ir kareiviai savanoriai. Atvykęs karininkas Samasionkas siunčiamas pirmiausia į Vilkaviškį ir Marijampolę (gruodžio 21 d.) agituoti jaunus vyrus stoti savanoriais. Reikėjo sudaryti žmonėms atitinkamą ūpą, išaiškinti tikrą padėtį ir auklėti patriotiškumo jausmus.

Pirmąją pulko vadovybę suda-

rė: karininkai Liatukas (pulko vadas), Šapkauskas (1-mo bat. vadas), Glovackis (ūkio skyriaus virš.), Chaleckis (adjutantas), Sroginis (raštvėdys), Samasionkas (instruktorius). Gruodžio 28 d. pulkas, teisingiau, pulko štabas, nes tik keletas kareivių tebuvo, persikėlė į Kauną, kur ir prasidėjo uolus pulko kūrimo darbas.

2 p. p. vadas plk. Čaplikas.

Naujų metų (1919) dieną pulko vadas Glovackis išleido vieno š-fo įsakymą, sveikindamas savo karininkus ir kareivius šiais žodžiais: „Jūs, karininkai ir savanoriai, stoję į tėvynės gynėjų eiles... stoję su karštu noru iškovoti jai nepriklausomybę, parodykime savo darbais, kad mums vien tik terūpi mūsų tėvynės laisvė. Dėkinga bus mums tėvynė ir dėkingi bus mūsų palikuonys, kaipo tikriems tėvynės mylėtojams, tėvynės gynėjams.“ Aišku, kad tokios kalbos smarkiai veikė jaunus savanorius ir kėlė begalinį pasiryžimą.

Naujai atvykę karininkai buvo

siunčiami į aplinkines vietas rinkti savanorius. Susirinkus didesniai skaičiui, sausio 2 d. buvo pradėtas savanorių mokymas. Pulkas smarkiai didėjo ir tvarkėsi. Sausio 3 d. pirmą kartą kitai dienai skiriamas pulko budėtojas (karin. Samasionkas). Savanoriai iš 1 kuopos, kurie jau mokėjo ginklu apsieiti, užėmė pirmą sargybą prie Vyr. Štabo ir Lietuvos banko. Pulke postų dar nebuvo.

Sausio 6 d. įsakyme jau nustatoma ir dienotvarkė: 6 val. keltis, nuo 7 iki 11 val. užsiėmimai, nuo 11 iki 13 val. pietūs, nuo 13 iki 17 val. vėl užsiėmimai. Dėjo didžiausias pastangas, kad savanoriai, kaip galima greičiau, išmokyti ginklą vartoti, rikiuotės ir priprastų prie kariškos tvarkos. Dieną vėliau į pulką atsiunčiamas iš Vyr. Štabo gydytojas J. Puodžiūnas ir iš Vilniaus atvyko savanoris feldšeris Garla, kuriuodu ir sudaro laikiną pulko sanitarinį personalą. Tuo pat metu gaunama daugiau ginklų iš vokiečių. Tai buvo labai reikalinga mokymui ir sargyboms.

Suprantama, kad svarbiausias dalykas, kuriuo turėjo remtis visas formavimosi darbas, buvo pinigai. Reikėjo lėšų savanoriams atgabenti, jiems aprūpinti, reikėjo taip pat ginklams įsigyti ir šiek tiek algoms. Šiems visiems reikalams buvo gauta iš Kr. Aps. Min. 100.000 markių, už kuriuos pulkas bent būtiniausias daiktus įsigijo.

Iš pat pradžių kareiviams pragyventi buvo mokama per dieną po 8—12 markių. Tačiau pirmiausia buvo stengtasi įsigyti virtuvės reikmenis ir duoti kareiviams ne pinigais pragyvenimui, bet virtą maistą. Sutvarkius virtuvę, pradėta buvo ir karininkams, namie esantiems, nebeduoti maistpinigių. Maisto dienai buvo nustatyta (iš ministerijos) šitoki norma:

vakare buvo pakeista komendantūros kareivių. Išvykti buvo įsakyta spalio mėn. 9 d. 3 val. Išvykimui viskas jau buvo paruošta, bet niekaip negalėjome sulaukti pastočių. Nebuvo girdėtis ir išsiųstų kareivių. Jau atėjo 1 ir 2 val. Nuolatos skambindavo telefonu iš pulko štabo, kad jiems dar atsiųstumėm pastočių, bet ką mes galėjome siųsti, kad patys nė vienos neturėjome. Maniau, kad jau prisėis palikti daug turto, nes išvykimo laikas jau artinosi, o turto vežti nebuvo kuo. Tik štai išgirdome didelį bildesį ir greitai pamatėme atvykstant daugiau kaip 30 pastočių. Jų užte-

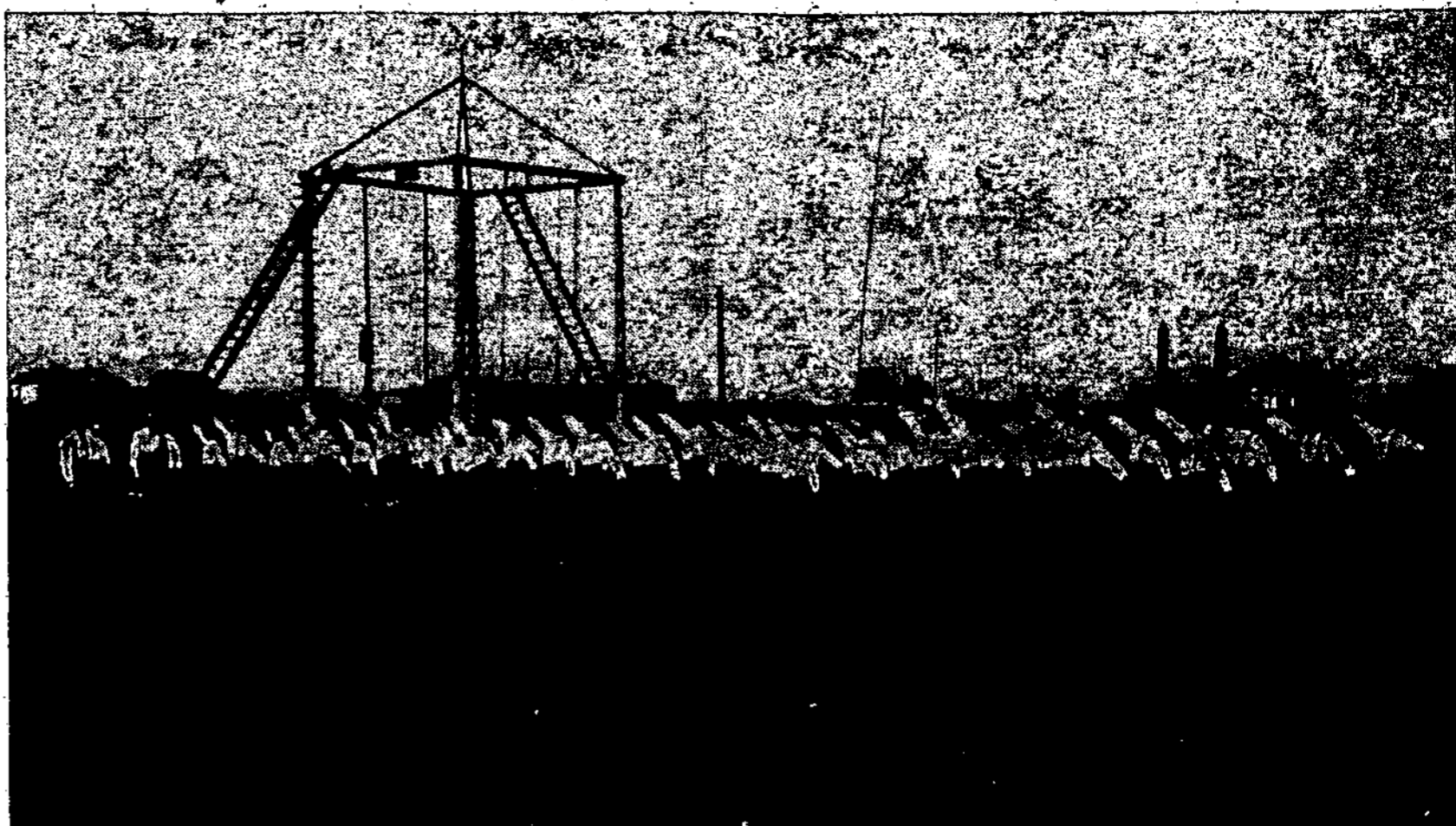
ko mūsų visoms naujokų kuopoms, o likusias dar nušuntėme į pulko štabą. Tos visos pastotės buvo gautos vyr. pusk. Staugo ir Karaliūno energijos dėka, nes Vilniaus priemiesčiuose tuo metu buvo labai sunku ką nors gauti, o ypatingai pastočių. Greitai susikrovėme ir atsiskaitę su šeimininkais apie 3 val. palikome Snipiškio kareivines, o auštant su suspausta širdimi ir ašarotomis akimis palikome ir Vilniaus miestą. Žygiavome Maišogalos link. Tą pačią dieną, vakare, pasiekėme Maišogalą, kur apsinakvojome.

1) duonos — 2 svarai; 2) mėsos — 1 sv. 32 zol.; 3) visokių kruopų — 32 zol.; 4) riebalų — 10 zol.; 5) daržovių — 1—2 sv.; 6) bulvių — 1—2 sv.; 7) druskos — 10 zol.; 8) kvietinių miltų — 4 zol.; 9) svogūnų — 9 zol.; 10) arbatos ar kavos — 1—2 zol.; 11) cukraus — 5 zol.

Tuo pat metu buvo nupirkti 10 arklių, kurie sudarė pulko gurguolės pradžia.

Vilkėjo ir avėjo kas ką turėjo. Pasitaikydavo, kad kai kurie savanoriai labai blogai buvo apsirengę. Tokiems būtinai reikėjo duoti rūbus. Apskritai, iš rūbų sunku buvo spręsti, kad čia kariuomenė. Tik nuo sausio 9 d. buvo įsakyta, kad kariai, nešiojantieji ginklą, turi dėvėti pilką kepurę su kokarda (vyčiu) ir geltona - žalia - raudona trikampę skiautelę su pulko antspaudu ant rankovės. Tokia tai buvo pirmųjų mūsų kareivių uniforma.

Į pulką rinkosi, kas tik norėjo. Jų tarpe, suprantama, pasitaikė įvairiausių žmonių. Tačiau juos visus reikėjo traktuoti kaip savanorius. Pulko vadui reikėjo nepaprastų gabumų turėti įvedant pulkė bent pakenčiamą tvarką. Jaunieji karininkai nevisuomet sugebėjo šiuos uždavinius atlikti. Štai kaip sako pulko vadas viename įsakyme (22), kuris vaizdžiai rodo tais laikais pulko vidaus susitvarkymo sunkumus: „Šiandien apžiūrėjęs visą pulko vidurinę gyvenimą, radau: virtuvėje netvarką, pietūs vėlai, porcijos buvo mažos ir daug ne iš mėsos, bet iš plaučių ir gerklių, produktai duodami nesveriant. Prie išdavimo nebuvo nė vieno karininko... Antrą sykį kviečiu į darbą karininkus.“ Keletą dienų vėliau pulko vadas savo įsakyme

8 p. p. mokomos kuopos gimnastika

(K. Levino foto).

jau šitaip rašo: „Buvo labai malonu matyti virtuvės tvarką duodant 1 kuopai vakarienę. Už tai 1 kuopos vadui ačiū. Šiandien ypač įsitikinau, jeigu yra pas karininkus noras, tai viską galima padaryti. Miesto ne tik ne trūko, bet dar liko. Virtuvėj buvo ramu ir malonu.“

Tvarką įvedant buvo griebtasi įvairiausių priemonių ir metodų. Ne tiek bausti už blogą, kiek girti už gerą. Reikėjo permatyti kiekvieno psichologiją ir suprasti momento ūpą.

Visa tai aiškiai liudija to meto pulko įsakymai. Tiek savo forma, tiek turiniu jie lietė įvairiausias sritis: čia randame ir pamokymų ir patarimų, pabarimų, džiaugsmo, padėkos, patriotiškumo, visko... Visais tais būdais buvo siekiama vieno tikslo — galingumo, kuris galutinioje išvadoj tėra galimas tik per susiklausymą ir tvarką.

Tuo pačiu metu buvo sudaryta pirmoji puskarininkių mokykla, kuri turėjo paruošti instruktorių kadra. Šalia viso to nebuvo pamirš-

ta švietimo bei pramogų sritis. Buvo suorganizuotas choras, kurį vedė savanoris Antanas Vaičiūnas, žymus mūsų dienų dirigentas; įsteigti lietuvių kalbos kursai, kariškas klubas, skaitykla; buvo įvairūs pasilinksminimai, į kuriuos ne kartą atsilankydavo aukštieji kariuomenės viršininkai.

Sausio 14 d. prie pirmo bataliono buvo suformuota ir kulkosvaidžių kuopa. Kiek vėliau prie jos buvo sudarytos ryšių ir žvalgų komandos. Tuo būdu sausio mėn. antro pusėj jau buvo suformuotas pilnas batalionas: 3 kuopos po 210 žmonių, kulkosvaidžių komanda su ryšių ir žvalgų komandomis. Nežiūrint didžiausių sunkumų, darbas sparčiaiėjo pirmyn. Kariuomenės vadovybė reiškė didžiausio nusišėbėjimo ir džiaugsmo, kad per tokį trumpą laiką pulkas galėjo vis dėlto taip susitvarkyti ir išsilavinti rikiuotėje (Kr. aps. min. įsak. iš sausio 18 d.).

Priešams teriojant mūsų kraštą, nebuvo laiko tinkamai mokyti savanorius. Tačiau ir seni karo dalyviai nebuvo matę tokio atkaklaus ir sėkmingo gynimosi, kokį parodė išėjė į frontą mūsų savanoriai. Formuojantis kitoms pulko kuopoms, vasario 19 d. jau 1 kuopa turėjo baigti savo mokymasi, ir išvyko į kautynes prieš bolševikus (prie Jėzno). Priešams smarkiai spaudžiant, už poros savaičių į frontą išvyko visas batalionas, o kiek vėliau ir visas pulkas. Pulko formavimo darbas turėjo būti baigtas. Prasidėjo smarkios kautynės, kurios išsaugojo mums laisvę ir valstybės nepriklausomybę. Pulkas rodė tiesiog stebuklus. *Vn-ras.*

Kryžių kalnas (Šiaulių apskr.) per Jonines.

Šaulių šventės proga.

Birželio 24 d. mūsų ginklo broliai ir talkininkai šauliai švenčia savo metinę šventę. Ši šventė nėra svetima ir mums. Šauliai jau nebe nuo šiandien mums yra gerai pažįstami ir artimi. Jau nepriklausomybės kovų metu partizanų bei šaulių vardais vadinami vyrai ne kartą atėidavo mums į talką padėti tėvynę ginti. Vieni ginklu greta mūsų eilių, o kiti darbu prisidėjo prie garbingų kovų. Greta žuvusių kovose karių rasime ne vieną ir partizano bei šaulio vardą. Visi drauge nešėme brangią auką ant tėvynės aukuro.

Kovos pasibaigė — prasidėjo ramus kūrybos darbas. Bet greta kūrybos darbo dar mums liko ir vienas — pats svarbiausias uždavinys — ruošti atvaduoti savo pavergtą sostinę Vilnių. Šauliai į tą garbingą darbą kibo visa savo siela ir energija. Jų darbas pasiekė ir tolimiausius Lietuvos užkampius, išjudino ir labiausiai miegančius tautiečius. Šaulių darbas tautos kultūrinimo ir tautiškumo kėlimo srity yra didelis, jau nemint jų nuopelnų kariško rengimo srity. Nebe reikalo ir mūsų priešai — lenkai ir kiti šaulių eilėse mato kažin kokį baubą, kurį ne kartą ir sapne sapnuoja ir baukštinaisi juo. Tai sakyte sako, kad mūsų priešai mūsų šaulių eilėse mato lietuvių tautoj augančią jėgą, kuri, greta kariuomenės, iš kiekvienos trobos, iš kiekvieno krūmo ir kt. vietų užstos jiems kelią veržtis į

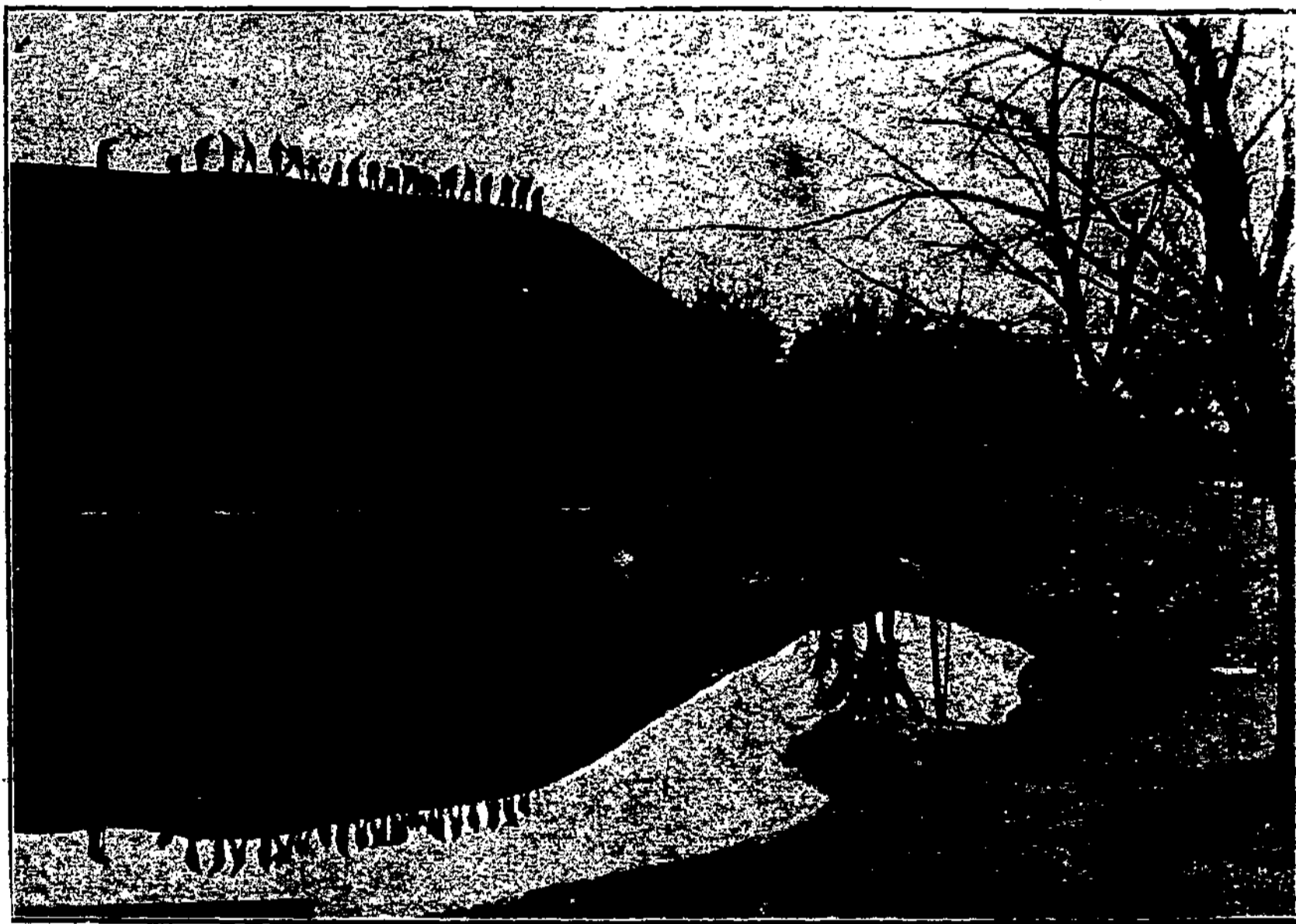
Lietuvą. Šaulių darbai priešams sakyte sako, kad kovų sukury visa Lietuva bus lyg viena pozicija, vienas frontas, kurio pralaužti joki jėga neįstengs.

Kasmet pastebimas mūsų šaulių eilių stiprėjimas mus džiugina. Šaulių vardas mūs tautoj kaskart vis daugiau įgauna pagarbos. Bet už tai šis reiškinys mūsų priešų tarpe vis labiau kelia neramumo. Jie per savo agentus mūs krašto viduje stengiasi kenkti šaulių vardui, nors visa tai ir veltui. Mūs tauta jau suprato šaulių svarbą.

Bet dar negana to, ką jau yra pasiekusi Šaulių Sąjunga. Dar jos

eilėse yra daug vietos naujoms jėgoms grupotis. Todėl kiekvieno atsarginio, kiekvieno besiruošiančio karo tarnybai yra garbinga pareiga stoti į šaulių eiles, ir ne vienas neturėtų pasilikti nuošaliai nuo šauliško darbo. Tik visi glaudžiai į krūvą susispietę būsime, nors ir mažas, bet kietas ir priešui neįkandamas riešutas. Tuomet niekas nesikėsins į mūsų nepriklausomybę. Kada kariuomenė, nors ir mažą, bet stipri ir drausmingą, o visa tauta gerai kariškai ir tautiškai paruošta, tuomet ir milžinas priešas nedrįsta savo grobuoniškų dantų rodyti.

St.

Veprių būrio šauliai sodina medelius ant vietos piliakalnio (Vytauto kalno).

LIETUVIAI!..

Praėjo amžiai, amžiai dar praeis
Lietuviai vis lietuviiais bus, —
Tautos dvasia, kaip saulė spinduliais, —
Palaimins mūsų tėviškės namus...
Lietuviai niekad nesiskundė, ne, —
Lietuviai niekad nesiskųs, —
Ir susijungę amžinai su tėviškės žeme
Kovosime už tėviškės laukus!...
Tėvynės žemėj mūsų prakaito lašai, —
Ir žemė mūsų arklo išarta...
Lietuvi, už tėvynę visa aukavai: —
Gyvybė, kraujas tavo gi auka!...

Ir šandie mums gi kruvina žaizda
Širdy giliai taip įpiauta, —
Kasdieną juk Neriu atūžia aimana:
— Tautos širdis, o broliai, išplėšta...
Ir šandie ar rytoj, kaip vienas, mes
Už savo žemę kilsime visi,
Kur pasiryžę mus vadai nuves,
Kur prasiskleis mums ateitis šviesi!...
Iš Vilniaus Aušros Vartų mūsų laisvė sklis, —
Kaip sklido amžiais praeities...
Atgys tėvynės žemės merdinti pilis...
Lietuviai žengs kaip žengė dar kadais... —

Praėjo amžiai, amžiai dar praeis
Lietuviai vis lietuviiais bus...
Tautos dvasia, kaip saulė spinduliais, —
Palaimins mūsų tėviškės namus...

Anicetas Bučys.

Dubingėnai gražiai pagerbė žuvusius karius.

Ukmergės apskrity, prie pat vadinamosios administracijos linijos, yra Dubingių miestelis. Jis stovi ant kalno, iš trijų šonų apsuptas ežero. Apylinkės nepaprastai gražios. Bet pats miestelis mažas, vos keletas nuskurusių lūšnelių. Apylinkės gyventojai sulenkėję. Prieš 40 metų dar kalbėję lietuviškai, bet šiandien beveik visur tik lenkiškas žargonas tegirdimas. Prireikus beveik kiekvienas dubingėnas moka ir lietuviškai susikalbėti. Lietuvybės darbas silpnai eina, nes inteligentinių jėgų mažai. Tačiau ir tie keli lietuvininkai dirba, kruta. Jų pastangomis praeitais metais birželio mėn. 21 d. buvo sudaryta karių kapų tvarkymo komisija: pirmininkas — pa-

kareivis. Š. m. gegužės mėn. 25 d. iš Drusių kaimo atvežti ir iškilmingai palaidoti kaulai nežinomo gūdų bataliono kareivio, žuvusio 1919 m.

Š. m. birželio mėn. 12 d. buvo iškilmingas šių kapų šventinimas. Miestelis pasipuošė tautiškomis vėliavomis. Susirinko daug žmonių ne tik iš Dubingių parapijos, bet ir iš gretimų parapijų ir net iš Ukmergės. Atvyko ir kariuomenės atstovai: pulk. Braziulevičius, pulk. ltn. Augustauskas, pulk. ltn. Stapulionis ir dar keletas karininkų. Iškilnės prasidėjo 9 val. Prie žuvusiųjų karių kapų pastatyta vietos šaulių būrio garbės sargyba. Šauliai, pasienio policija, miškų vadybos tarnautojai, pradžios mokyk-

kalbos. Pirmasis kalbėjo pulk. Braziulevičius pagal senovės romėnų posakį: „Malonu ir saldu mirti dėl tėvynės“.

Pulk. ltn. Augustauskas pasakė tokią kalbą: „Dubingiai gali didžiulis savo garbinga praeitimi. Jau Vytauto Didžiojo laikais čia buvo miestas. Vytautas D. čia pastatė katalikų bažnyčią. Čia buvo tvirta pilis, kurios šiandien tik liekanas bematome. Šios apylinkės valdovai, kunigaikščiai Radvilos, per ištisus šimtmečius rūpinosi Lietuvos gerove ir, kada tik reikėjo, su savo pulkais, kuriuose daug būdavo ir dubingėnų, gynė jos sienas ir garbę. Žlugo Lietuvos galybė. Sunyko ir Dubingiai.“

Tamstos, tur būt, visi esate girdėję vietos žmonių padavimą, kad Dubingių ežere yra nuskendę varpai, kurių kartais ir dabar esąs girdimas gaudimas iš po vandens. Tokių padavimų yra pasilikę įvairiose Lietuvos vietose. Ir jie yra susiję su Lietuvos nepriklausomybės idėja, kuri, žlugus Lietuvos valstybei, glūdėjo liaudies sieloje.

Kai pradėjo vėl kurtis nepriklausoma Lietuva, tai atgijo senosios Lietuvos dvasia, ėmė gauti pasakiškieji varpai, ėmė rinktis kovotojai. Jie sutriuškino Lietuvos priešus ir iškovojo mums laisvę ir nepriklausomybę.

Daugelis tų kovotojų žuvo. Jų kūnai ilsisi įvairiuose Lietuvos kampeliuose. Ir štai prieš save matome tris kuklius kapelius. Juose Dubingių žemelė pridengė trijų karžygių kaulus. Ir šiandien mes susirinkome čia pagerbti jų atminimą, atiduoti jiems lietuvių tautos pagarbą, kuri jiems pridera. **Tebūnie jiems amžina garbė!**

Ramiai ilsėdamiesi šiame kalnelyje jie kartu su anksčiau sakytu pasakiškuoju varpų gaudimu kalbės į jūsų širdis, primins jūsų, gerbiamieji dubingėnai, šventą pareigą budriai ir drąsiai stovėti Lietuvos nepriklausomybės sargyboje, eiti jų pramintais takais ir atlikti tai, ko tėvynė reikalauja.

Aš, kaip karių kapų tvarkymo komisijos pirmininkas, galiu pasidžiaugti, kad mūsų visuomenė moka gerbti savo karžygius ir neužmiršta jų amžinojo atilsio vietos. Tamstos, sutvarkydami šiuos kapus, visai Lietuvai parodėte gražų pavyzdį, kaip reikia gerbti tuos,

Tvarko Dubingių kapinėse palaidotų mūsų karių kapus.

sienio policijos viršininkas Vladas Tallat-Kelpša, nariai — Dubingių pradžios mokyklos vedėjas mok. Kostas Rukšėnas ir naujakuris Bernardas Mulevičius ir kandidatas — mok. Mikas Marčiulionis.

Ši komisija, parinkusi aukų, sutvarkė apleistus mūsų karių kapus, kurie yra Dubingių parapijos kapinių šlaite. Dabar tie kapai labai gražiai atrodo. Supiltas pylimas, sutvirtintas žilvyčiais ir velėnomis, padaryta aikštelė, aptverta geležine tvora su cementiniais stulpeliais, padaryti cementiniai laiptai ir suolas. Taip pat padaryti cementiniai antkapiai ir pastatyti cementiniai kryžiuokai. Anksčiau ten buvo palaidoti du kareiviai: 3 pėst. pulko eilinis Simas Milašius ir nežinomas

los mokiniai ir organizacijos susirinko prie Dubingių pradžios mokyklos ir išsirikiavę ant Cijuniškių vieškelio, t. y. iš tos krypties, kur žuvo sakyti kariai, dūdų orkestrui griežiant gedulingą maršą ir skambinant bažnyčios varpams, atėjo į miestelio aikštę, kur buvo iškilmingai pakelta tautiška vėliava. Paskum visi suėjo į bažnyčią ir padėjo vainikus prie katafalko. Čia 1 pėst. pulko kapelionas kun. Keblaitis atlaikė pamaldas. Dubingių klebonas kun. Bakšys pasakė lietuvišką pamokslą ir prie katafalio pagiedojo Libera.

Tuoju po pamaldų prasidėjo eiseną į kapines. Karių kapus pašventino kun. Bakšys, o pamokslą pasakė kun. Keblaitis. Po to prasidėjo

Rambyno iškilmės

Susirinkimai Rambyne sekmadienį prieš Jonines virto tradicija — dabar jie būna kasmet. Į susirinkimus atsilanko svečių ne tik iš Lietuvos, bet ir iš užsienio.

Šiais metais ši tautos šventė buvo švenčiama praeitą šeštadienį ir sekmadienį.

Jau nuo pačio ryto plaukė laivai Nemunu, visais keliais bėgo auto mašinos — vis į tą pusę — į Rambyną. Žmonių tūkstančiai nugalė iš visų pusių kalną.

Dangus buvo debesuotas, tačiau nelijo. Vėjas slankiojo medžių viršūnėmis ir sklaidė lėtai aukštai iškeltas vėliavas. Jų dvi — viena — geltona žalia raudona ir kita žalia balta raudona prasiveržė net pro medžius į pilką padangę ir iš toli matomos džiugino kiekvieną. Pirmoji jų lietuvių tautos simbolis, antroji — Mažosios Lietuvos.

Visa Rambyno šventė buvo viena didelė lietuvių šventė. Pačio Rambyno šlaite, dauboje, lyg kokiam teatre. Šeštadienį buvo inscenizuoti du mūsų rašytojo ir kovotojo už lietuvių teises Prūsijoj, dr. Vydūno, veikalai „Vėtra“ ir „Ragana“. Visi džiaugėsi, žiūrėdami į suvaidintas po tyru dangumi misterijas, džiaugėsi Pagėgių šaulių būrio orkestro koncertu ir su nekantrumu laukė kitos dienos.

Kitą dieną, sekmadienį, iškilmės buvo tęsiamos draugiškomis futbolo rungtynėmis tarp Šančių šaulių būrio ir Pagėgių šaulių būrio futbolo komandų. Žmonės į šventę vis dar plaukė, skubėdami nepavėluoti į svarbiausią dalį — apeigas pačiame kalne.

Koncertas Rambyno viršūnėje buvo pradėtas Pagėgių pradžios mokyklų mokinių choro. Mažyčiai vaikučiai nepaprastai gražiai padainavo keletą dainelių. Vėliau dainavo Kauno šaulių choras, Jaunosios Lietuvos, Pagėgių apskrities ir Tilžės lietuvių giedotojų draugijos chorai.

Tyliai ošė eglės, pritardamos dainai, ir susikau-

pusi minia nejučiomis žvilgčiojo į pietus, kur žemė mūsų tėvų krauju nulaistytą. O čia pat buvo girdėti vokiškai kalbančių, kurie nepagerbė net Tautos himno. Tačiau lietuvis lietuvių suprato, tvirti ryšiai surišė juos ir nors be žodžių, tačiau mintyje prižadėjo kiekvienas kiek išgalėdamas dirbti, o savo tėvų žemės svetimiems neduoti.

Paskui kalbėjo senasis kovotojas už lietuviškumą Jankus, Vydūnas, Brakas. Jų širdingos kalbos nepaliko be vaisių. Jų karšti žodžiai apie tai, kaip mes kentėjome nuo rusų ir vokiečių ir ką turime daryti dabar būdami laisvi, giliai įsmigo kiekvienam į širdį. Jie buvo susirinkusių sutikti su džiaugsmu ir ovacijomis.

Išpūdingiausias momentas buvo, kai Mažosios Lietuvos draugijoms p. Brakas įteikė po laurų šakelę, dėkodamas už nudirbtą lietuviybės labui darbą ir ragindamas dirbti ateityje. Jos visos beveik švenčia šiemet 20 metų gyvavimo sukaktuves. Draugijos buvo priemonė anais laikais atsispirti prieš nutautinimą, prieš blogus mūsų priešų tikslus, prieš grobuoniškus jų siekimus. „Santaros“ 20 metų sukaktuvėms ir „Aukuro“ 10 metų sukaktuvėms paminėti buvo pasodinti medeliai.

Šiomis dienomis Rambyno kalne įvyko panašiai, kaip įvykdavo prieš daug šimtų metų, tiktai nuo anų yra skirtingi. Anie žmonių suėjimai buvo grynai religinio pobūdžio, o šie grynai tautinio. Susirinko ši kartą žmonės įgauti naujos dvasios, tvirtybės ir degančio aukuro akivaizdoje, prisiminę senovę, susikaupę tolimesniam darbui. Paskui išsiskirstė visi kas sau, tačiau kiekvieno širdyje liko kibirkštis, kuri rusens, degs ir įsiliepsnos į didelį laužą. Rambynas visada buvo ir bus žymiausia ir garbingiausia vieta ne tik Mažojoje, bet ir visoje laisvojoje Lietuvoje. Jis mums šiandieną yra tautos šventovė, kaip mūsų sentėviams buvo tikybės šventovė.

mrs.

kurie kovojo dėl Lietuvos nepriklausomybės, dėl mūsų gerovės.

Tiesa, ir mūsų komisija rūpinasi karių kapų tvarkymu, bet iš karto negali visko aprėpti, negali padaryti to, ką tamstos padarėte.

Aš dėkoju šių kapų tvarkymo komisijos pirmininkui p. pasienio policijos viršininkui Tallat-Kelpšai ir nariams: mokytojui Rukšėnui, mokytojui Marčiulioniui ir ponui Mulevičiui, o taip pat visiems tiems, kurie lėšomis ar darbu prisidėjo prie šio kilnaus darbo.

Dubingių pradžios mokyklos vedėjas mok. Rukšėnas kreipėsi į susirinkusius, kviesdamas sekti žuvusiųjų pavyzdį ir dirbti tėvynės gerovei. Buvęs Dubingių, o dabar Šešuolių, klebonas kun. Stašys lenkiškai pasakė išpūdingą kalbą, kviesdamas šio krašto lenkiškai kalbančius lietuvius mesti svetimą kalbą ir svetimus papročius ir vėl gražinti į savo šeimas gražiąją lie-

tuvių kalbą, kuria kalbėjo jų seneliai. Pagaliau plačiai žinoma šio krašto veikėja ponė Valeikienė (iš Giedraičių) ypatingai gražiai ir jaudinančiais žodžiais kreipėsi į susirinkusius, kviesdama dirbti tautinį darbą. Jos išpūdingos kalbos klausėsi su dideliu dėmesiu tiek lietuviai, tiek lenkininkai, kurių daugelis per visas iškilmes tarp savęs šnekučiavo ir juokavo.

Ant karių kapų padėjo vainikus su tokiais parašais: 1. Garbė žuvusiems dėl tėvynės — Krašto Apsaugos Ministerija. 2. A. a. Žuvusiems kariams — Giedraičių visuomenė. 3. Miškai, oškite Dievo garbei ir garbingai žuvusiems — Jonišio girininkija. 4. A. a. Ginklo broliams — VI Rinktinės 25 (Dubingių) šaulių būrys. 5. Ramybė Jiems — Atsarginiai. 6. Išsikėtės ramybėje mums laisvę atgavę — Dubingių pradžios mokykla. 7. Kritusiems dėl tėvynės laisvės ir

garbės — Dubingių apylinkės pradžios mokyklų mokytojai. 8. Žuvusiems už Vilnių — Aušros Vartus — Pasienio policijos V rajonas.

Po šių iškilmių pradžios mokykloje buvo surengtos gražios vaišės, kuriose dalyvavo apie 100 žmonių. Ir čia netrūko kalbų. Kalbėjo pulk. Braziulevičius, mok. Rukšėnas, Giedraičių dekanas kaunaininkas Meigys, ponė Valeikienė, p-lė Deveikytė (iš Ukmergės) ir kiti. Paskum Pilies kalne buvo gegužinės. Griežė dudų orkestras. Dubingių pradžios mokyklos mokiniai, mok. Rukšėno vadovaujami, labai gražiai parodė keletą gimnastikos pratimų.

Tenka palinkėti, kad Dubingių ir apylinkės lietuvininkai, turėdami tokių energingų ir malonių veikėjų, kaip p. Tallat-Kelpša ir mok. Rukšėnas, ir toliau sėkmingai dirbtų tautišką darbą.

Prietelis.

Mokytojų paruošimas karui.

„Nori taikos, ruoškis karui!“ — sako sena romėnų patarlė. Karui turi ruoštis ne atskiri asmens, bet visa tauta.

Didelė Lietuvos mokytojų dalis dėl susidėjusių aplinkybių nėra atlikusi būtinios, karo tarnybos. Bet dabar jau Vyr. Štabas pradeda ir juos nors paviršutiniškai supažindinti su ginklo vartojimu. Šis supažindinimas yra labai geras dalykas, bet, deja, jis iš mokytojo dar nepadaro tikro kario. Tuo tarpu tas, kuris kitų sielose žadina tėvynės meilės jausmą, nori pats būti tikras jos gynėjas.

Gerai būtų, jei Vyr. Štabas organizuotų prie Karo Mokyklos mokytojams pakartotinius kursus, per kuriuos būtų išeita visas naujokų mokymas. Tada, be grynai ginklo vartojimo, turėtų būti dėstoma ir kariuomenės administracijos dalykų. Mokytojai, išėję dviejų ar trijų vasarų kursus ir išlaikę egzaminus, galėtų gauti atitinkamus kariškus laipsnius. Karui ištikus, nebereikėtų iš išsilavinusių žmonių sudarinėti ūkio kuopas, bet jie būtų geri administratoriai, kuriems būtų galima pavesti atlikti daug atsakingesnes pareigas, negu kitiems naujokų rezervo vyrams.

Mokytojų, norinčių tuos kursus lankyti, atsirastų daug (įrodyta, nes visuomet atsiranda į kariško parengimo kursus įstoti daugiau, negu Karo Mokykla gali priimti). Visa tai nesudarytų didelių išlaidų, o reikale mūsų kariuomenei, rodos, būtų didelė parama.

Bronius Pakriaunys.

Šiais mokslo metais mokslo kursas A. T. M. baigtas. Visose klasėse per visą birželio mėn. buvo egzaminai. Pažymiai iš karo mokslo jau visiškai sustatyti. Jokių egzaminų iš tos srities nėra.

Šiais metais mokiniai įgijo dar daugiau praktiškų žinių. Instruktorius kap. Jančio vadovaujami dar labiau pagilino žinias apie šautuvą, jo dalis, daugiau suprato apie kariškus statutus, puikiausiai supažindinti su vokiečių tipo granata, išmokinti apseiti ir naudotis revolveriais ir mokėti kai kuriuos tipus išardyti. Šiek tiek buvo pratinami ir rikiuotės bei paprastesniųjų gimnastikos pratimų ant turniko, žiedų, kopečių ir virvių.

Prieš pat mokslo pabaigą įvairiose klasėse buvo atlikta šaudymo pratimai iš kariškų šautuvų su šratais. Rezultatai buvo geri. 95% šaudžiusių atliko duotąsias sąlygas.

Zenonas Senkus.

Panevėžio mokytojų seminarijos ekskursija Klaipėdoje. Birželio 17 d. atvyko laivu iš Kauno Panevėžio mokytojų seminarijos mokytojų ir mokinių ekskursija. Iš viso 80 ekskursantų. Ekskursiją pasitiko ekskursijoms priimti komiteto pirmininkas p. Jonušaitis ir mokytojų seminarijos mokytojas p. Kairys. Mokiniai apnakvinti 7 p. p. kareivinėse. Šeštadienį jie apžiūrėjo Klaipėdą ir pajūrį. Sekmadienį vyko į Palangą autobusais, o iš ten per Kretingą traukiniu į namus.

Birželio 18 d. Klaipėdoje lankėsi ir Kretingos vidurinės mokyklos ekskursija.

Praėjusią savaitę Klaipėdą aplankė ir kelios užsienio ekskursijos. Tūlą anglų ekskursija iš 50 turistų buvo užsukusi Klaipėdon laivu iš Vokietijos. Jie trumpai tepabuvę vyko toliau per Pabaltijį. Vykdamą Kauną tarpvalstybinėm futbolo rungtynėm Klaipėdoj vieną dieną viešėjo švedų nedidelė ekskursija.

Pak. Saulys.

Mažeikiai. Birželio mėn. 12 d. Mažeikių gimnazijos moksleiviai, baigdami kariško paruošimo pamokas, suruošė manevrus. Pratimų tikslas buvo atvaizduoti žygio ir postovio apsaugą ir žvalgomųjų patrulių darbą. Pusiaukelėje tarp Mažeikių ir Viekšnių mažeikiškių laukė Viekšnių vidurinės mokyklos moksleiviai. Jie buvo išstatę užtvaras ir lauko sargybas. Mažeikiškiai, pažygiavę 5 klm, apsistojo ilgajam postoviui ir išsiuntė savo žvalgomuosius patrulius, kurie užtiko viekšniškius ir balta raketa pranešė, kad manevrai baigti.

Po manevrų išsirikiavusius dalyvius sveikino Mažeikių ap. komendantas pulk. lt. Michalauskas. Poilsio metu buvo pademonstruota Navickio granatos sprogdinimas.

D. E.

Iš Kauno „aušrokių“ gyvenimo. Kauno „Aušros“ berniukų gimnazijos abiturientai, daugiau kaip pusantro mėnesio „šaudė“ baigiamųjų gimnazijos egzaminų lauke savo mokslo žinių šoviniais į „atestato taikinį“, pagaliau, netikėtai, iš savo kariško paruošimo instruktorių: kap. Damijonaičio ir kap. Kutkos susilaukė siurprizo: gavo įsakymą atvykti birželio mėn. 18 d. į Jesės šaudyklą išbandyti savo akį, šaudant kovos šoviniais. Buvo šaudoma į taikinį gulom iš 100 mtr, o stacion — iš 150 mtr. Kiekvienas abiturientas iššovė po 6 šovinius. Pasirodė, kad daugelis tų abiturientų, kurie labai puikiai „sušaudė“ „atestato taikinį“, čia jau truputį „šlūbovo“. Apskritai, sušaudyta neblogai. Šaudymo pratimais visi patenkinti. Geriausi šauliai laimėjo kelionę motociklu į Kauną.

Po piet 18 val. tie patys abiturientai, dalyvaujant aukšt. mok. direktoriui p. Daniliauskui, gimnazijos direktoriui p. Krikščiūnui, mokytojams ir svečiams, gavo atestatus. Šiomet gimnaziją baigė be pataisų 25 moksleiviai. Po iškilmingos akto dalies buvo abiturientų su pedagogais arbata, o vėliau ir šokiai.

Daug baigusią gimnaziją abiturientų ruošiasi rudenį patekti į aspirantus. Kariuomenės gyvenimas juos vilioja.

P. Sidas.

Telšiai. Birželio mėn. 11 d. Telšių gimnazijos abiturientai atliko šaudymą kovos šoviniais, dalyvaujant III rinktinės vadui kap. Raubai. Šaudymo rezultatai gana geri.

Apskritai, mokiniai kariško rengimo pamokas labai pamėgė.

Straušelis.

Karo mokslas per 1931 — 32 m. m. A. T. M. Kaip ir visose Lietuvos mokyklose, taip pat ir aukštesnėje technikoje mokykloje dėstoma kariško parengimo paskaitos. Kadangi turime daug specialio darbo, tai karo mokslo pamokų nedaug tėra. Kai kuriose klasėse vos po 1 per savaitę. Mokiniai mielai pageidautų daugiau, ypač kad į karo mokslo pamokų kursą dar įtrauktų ir šokių toki fizinę lavinimą. To ypatinai trūksta A. T. M. — nėra specialios gimnastikos pamokos.

Jaukus pavilnės kampelis.

Zarasų moksleivių manevrai. Birželio mėn. 14 d. buvo Zarasų vald. aukštesniosios komercijos mokyklos moksleivių manevrai.

Paskirsčius atskirų vienetų vadus, pradėjom žygiuoti plentu Utenos link. Nuėję 1 km nuo miesto sustojom. Visus suskirstė į grandis, paskyrė kiekvienos grandies žvalgus ir vyriausiąjį žvalgą, kurio tikslas surasti „priešą“ ir pranešti kitiems žvalgams. „Priešas“ buvo įsivaizduojamas netoli Asavitų kaimo ir visą laiką buvo įtempta žvalgyba. Prisiartinant prie „priešo“, reikalinga buvo gerai išžvalgyti gretimieji miškeliai, kuriuose gali būti pasislėpęs „priešas“. Be išvalgant, buvo pastebėtas „priešas“ ir pranešta vyriausiam vadui.

Po to instruktorius apžiūrėjo visos puolamosios apsaugos padėtį ir pranešė, kad manevrai baigti. Visiems susirinkus, instruktorius išrikiavo ant plento, paaiškino gerąsias ir blogąsias puses.

A. Gerdemis.

Malėtų skautai, pavasariui atėjus, dar labiau sukruto. Gegužės mėn. 19 d. 22 skautai, direktoriaus, tėvų k-to pirmi- ninko ir vieno rėmėjo vadovaujami, nuvyko Kaunan. Apžiū- rėjo Karo ir miesto muziejus, gamtos tyrimo stotį, paštą, mie- sto oranžeriją ir kitas įžymenybes.

Birželio mėn. 4 d., kartu su miesto skautais, surengta iš- kyla į Rudesos apylinkę. Pušyne, prie ežero, žaidžiama, dai- nuojuama.

Birželio mėn. 12 ir 13 d. mokykloje surengta mokinių pie- šimo ir rankdarbių paroda. Šioje parodoje yra ir skautų sky- rius. Akmenų, medžių žievės, lapų kolekcijos, rankdarbiai, drožinėjimas, pynimas, o vidury — akvariumas — linas, ka- rosai, vėžiai. Visa tai papuošta ažuolo, klevo ir beržo šakutė- mis. Pilna atsilankiusių, ypač vaikučių. Ekspozatai trau- kia į skautų skyrių — gražu čia ir jauku, bet daugiausia vi- lioja skautų orkestras. Daug malonių žodžių pasakė skau- tams atsilankę kaimiečiai; džiaugėsi, stebėjos.

Jis.

Mokytojų kursai — stovykla.

Vyriausias skautų štabas šią vasarą liepos mėn. 4 — 14 d. d. Kleboniškių pušyne (4 — 5 km nuo Kauno) rengia pradžios, vidurinių ir aukštesniųjų mokyklų mokytojams kur- sus — stovyklą. Visi kursininkai bus suskirstyti į draugoves: į vieną įeis vidurinių ir aukštesniųjų mokyklų mokytojai, į ki- tas — pradžios mokyklų mokytojai. Pirmieji gvildens skautų, 12 — 18 m. amžiaus jaunuolių veikimo metodus ir formas, antrieji — vilkiukų ir paukštyčių, 7 — 12 m. amžiaus vaikų, darbo būdus. Be to, dar vieni ir antri turės bendrą ideolo- gijos pašnekesių ir bendrą praktikos darbų. Kursų organi- zacija, tvarka ir patsai darbas eis Baden-Powellio vadų kur- sų, vadinamų Gilwell kursais, sistemos pavyzdžiu.

Kursų — stovyklos vadovybę sudaro aukštesniųjų ir pra- džios mokyklų mokytojai, seni skautų veikėjai, aktingi skau- tininkai ir studentai.

Kiekvienas kursininkas, vykdamas į kursus - stovyklą, turi turėti šiuos reikmenis:

a) Dengiamos haki spalvos skautiška blužė (12 lt.), trumpas, aukščiau kelių, mėlynas kelnaites (8 lt.), tvirtus batus (pageidaujama dar ir lengvūs bateliai), smėlio spalvos, ilgas iki kelių, getras — kojines (3,5 lt.), getroms pintus raiščius (1,5 lt.) ir haki spalvos valtukę (5 lt.).

P a s t a b a. Reikia turėti ir kitą rūbų eilę, reikalui esant persirengti.

b) Lengvą, bet šiltą milinę ar kokią kitą apsiaustą.

c) Tris baltinių permainas, bent šešias nosines, tris po- ras plonų kojinių (dėvimų po getrais), 2 rankšluosčius, 2 pa- klodes, šiltą vilnonę antklodę (žalios spalvos 33 lt.), tuščią šieniką (šiaudų bus vietoje), pagalvelį ir jo du užvalkalėlius ir maudymosi kostiumą.

d) Peilį (4 litai), šaukštą, šaukštelį, šakutę, metalinę lėkštę ir metalinį puodelį (0,75 lt.) arba karišką katiliuką su uždangalėliu, savo daiktams sudėti kuprinę (karišką, vo- viečių sistemos 5 lt.) arba parankią valizą, muilą, dantims valyti muiliuką (milteliai nepatogu), šepetėlį ir bent penkis metrus virvutės.

Pageidaujama, kad kursininkai turėtų elektros žibintu- vėlių, laikrodį, degtukų, binto, jodo (vaistinė, nešiojamos prie diržo, reikmenims laikyti kabūras 5 litai), šukas, batams ir rūbas valyti šepetį, užrašų knygele, pištuką ar automa- tišką kotelį, popierio laiškams rašyti, skautiškos literatūros (Skautystė — 7 lt., Skautų vadovas — 2 lt., Skautų skirtis — 1,5 lt., Kelias į laimę — 3 lt., Lietuvos ateitis — 0,5 lt., Žai- dimai — 0,5 lt., Budėk — 1,25 lt., Skautybė — 1 lt., Skautų

vado kompl. 1,5 lt., „Skautų Aido“ 1931 m. kompl. 5 lt. ir visi š. m. nr. nr. po 30 ct. kiekvienas). Brangių daiktų pa- tariama nesiimti.

P a s t a b a. Tuos reikmenis, greta kurių yra pažymėta jų kainos, galima gauti Vyr. Skautų Štabo Skautiškų Reikmenų Tiekimo Skyriuje, Kaune, Nepriklausomybės aikš. 4 nr. vietoje arba atsiunčiant pinigus — siuntiniu.

Visi kursininkai susirenka į Vyr. Skautų Štabo patalpas liepos mėn. 4 d. 6 — 8 val. ryto ir 8 val. išvyksta į Kleboniš- kius.

Atsiųstieji prašymai patenkinti. Nauji prašymai dar bus žiūrimi iki birželio mėn. 27 d.

Kursų vadovybė.

KSS' teniso aikštelė Klaipėdoj.

Šarkis nugalėjo Šmelingą.

Birželio mėn. 21 d. netoli Nevjorko, Longislende, buvo Šarkio-Zukausko ir Šmelingo bokso rungtynės dėl pasaulinių pirmenybių, kurias po 15 kovos roundų papunkčiui laimėjo Šarkis-Zukauskas. Vadinasi, Šarkis dabar yra visų svarių pasaulin. bokso čempionas.

Iš Lietuvos Šarkiui nusiųsta daug sveikinimo telegramų ir kartu kviečiama atsilankyti į Lietuvą.

Apie rungtynių eigą skaitytojai ras kitame „Kario“ nr.

Ar žinote, kad...

... turtingiausias pasaulyje asilas yra rekordų šalyje Ame- rikoj. Jo vardas — Zakas. Turta jis įsigijo už ištikimą tar- nybą.

...kad sausiausia pasauly vieta yra Egipte, tarp dviejų žemutinių Nylo versmių. Lietus ten niekada nėra lijęs ir vietos gyventojai nieku būdu netiki, kad kitur iš dangaus vanduo krinta.

...kad seniau Sardinijos saloje, kas norėjo mokytis skai- tyti ir rašyti, turėjo pristatyti vietos valdžiai liudijimą, kad turts turto nemažiau 1.500 lirų...

...kad Julius Cezaris buvo pirmtinis žurnalizmo pionie- rius, ir todėl Italijos žurnalistai jį pasirinko savo šefu.

...kad muziko Mocarto kūrinis vienas perrašinėtojas tu- rėtų perrašinėti 50 metų.

...kad pilnas vokiečių poeto Getės raštų rinkinys sudaro 133 tomus. Tais laikais, kai Getė gyveno, dar nebuvo rašo- mujų mašinėlių, ir geras raštininkas 60 metų dirbo, kol perrašė Getės raštus...

Skautas Vlters.

Būrinė jachta skersai Baltijai. Keli Klaipėdos lietuviai drąsuoliai, p. p. Mažonis, broliai Plonaičiai ir p. K. prieš sa- vaite leidosi maža būrine jachta per Baltiją į Daniją ir Švedi- ją. Lig šiol gautomis žiniomis, jie laimingai pasiekę Švedijos krantus.

Pak. Saulys.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

Krašto apsaugos ministeris

plk. Giedraitis nuo birželio 20 d. išvyko vienam mėnesiui atostogų. Kol jis grįš, laikinai krašto apsaugos ministerio pareigas eis vidaus reikalų ministeris plk. Rusteika.

P. L. P. Karo mokykla.

— Birželio mėn. 17 d. Karo mokyklos stovyklą aplankė Bervederio aukštesniosios pienininkystės mokyklos ekskursija.

Pirmiausia ekskursantai aplankė ir apžiūrėjo A. Panemunėje kariūnų gyvenamąsias patalpas, aktų ir gimnastikos sales, stadioną ir manežą. Po to, atvyko apžiūrėti ir kariūnų vasaros stovyklą.

Svečiai buvo smulkiai supažindinti ne tik su pačia stovykla, bet ir jos įrengimu, sutvarkymu ir palapinių statymo „menu“.

— Birželio mėn. 19 d. Karo mokyklos stovykloje buvo kariūnų gegužinė su įvairia ir turtinga programa. — ritminiai judesiai, įrankių gimnastika, konkūrai ir šokiai.

Po sporto programos kariūnai padainavo keletą dainelių, o už dainele — „Gaudžia trimitai“ buvo gan smarkiai svečių paplota.

Antroji programos dalis — kariūnų konkūrai. Būvo viso 1-as užėjimas švarumon. Geriausiai visas kliūtis perėjo — kar. Lastauskas, kar. Palavenis, kar. Langė ir kar. Liaukus. St.

5 p. D. L. K. Kestučio pulkas.

— Šį pavasarį nuo kovo mėn. pabaigos buvo įvestas karininkų šaudymas iš šautuvų. Pratimų buvo iš viso 12. Kovo, balandžio ir gegužės mėn. visa 12 pratimų buvo atlikta. Karininkų tarpe tokia naujiena ir gera proga treniruotis šaudyme buvo pirmą kartą, todėl pulke sukėlė nemažą konkurenciją geriausio šaulio vardui įgyti. Dalyvavo pradedant būrio vadais ir baigiant batalionų vadais.

Jau beveik po pirmųjų 4 pratimų buvo galima aiškiai spėti, kuriam teks pirmoji vieta — geriausio šaulio vardas. Čia kaip tik pasireiškė dideli j. leit. Skaržinsko šaudymo gabumai, pereitų metų kariuomenės sporto šventės nugalėtojo šaudyme iš šautuvų. Tarp kitko tenka pridurti, kad pasiekti rezultatai kai kuriuose pratimuose yra tarptautinio masto. 1 prat. 100 metr gulom nuo rankos į šalną 5 šov. Visus 5 pataikė 7 cm sklaidoj. 2) Plat. 300 metr. gulom nuo rankos į 12 žiedų taikinį 5 šov. Atlikdamas pratimą išmušė net 53 akis. Šie pratimų rezultatai liudija, kad ateity turėsime ir mes šaulių, kurie galės ir svetur rungtyniauti.

Birželio mėn. 8 d. pratimai buvo atlikti ir sudėjus bendrą taškų sumą išėjo tokie rezultatai: 1. j. leit. Skaržinskas, 2. kapit. Novoslauskas, 3. j. leit. Alimas, paskutiniuose pratimuose nukonkuravęs savo priešininką j. leit. Vabalą ir tuo būdu patekęs 3 vieton.

Laimėjusiam 1-ją vietą bus duota dovana.

— Kaip kiekvienais metais, taip ir šiemet atlieka šaudymą iš pistoletų. Čia pratimų sąlygos nelengvos, todėl konkurentų atsiranda vos keletas karininkų. Po pirmų dviejų pratimų daugiausia taškų turėjo j. leit. Skaržinskas; atlikus 3-ji ir 4-ji, pirmuoju eina j. leit. Klimavičius, kuris dabar rūpestingai treniruojasi dėl pirmos vietos.

— Išrinkti dalyvauti kariuomenės sporto šventėje yra suskirstyti į grupes ir gana sėkmingai ir iš pagrindų dirba savo darbą. 5 p. pulko sportininkai tikisi, kad šiemet laimės 1-ją vietą, todėl su dideliu atsidėjimu ir noru ruošiasi. Vadovais yra paskirti 3 karininkai, kurie energingai visus ragina prie kūno kultūros pakėlimo bei ugdymo.

Kestutietis.

Birželio mėn. 16 d. savo pulko lauko užsiėmimų rajone buvo mokomosios ir 5 kuopos manevrai. Mokom. kuop. vienas būrys gynėsi, 5 kuopa (sudaryta iš dviejų savo ir vieno mokom. kuop. būrių) puolė.

Manevruojantiems buvo nemažas išpūdis pirmą kartą matyti tam tikri artilerijos, sunkiųjų ir lengvųjų kulk. šaudomų vietų vaizduojami ženklai.

Kadangi priešas dar toli, o be to, priešakyje žvalgomošiosios mūsų dalys, tai ėjome ir visai negalvojome apie gresiantį pavojų. Tik staiga pasigirsta spiegiantis į skardą mūsų balsas ir priešakyje, skersai griovio, kuriuo reikėjo mums eiti, pamatėme tysančią, lyg gyvatę, baltą juostą. Tai ženklas, kad prieš artilerija užtveria mums perėjimą. Greitai skyrininko komanduojami aplenkiamė tą vietą ir lengviau atsikvėpė einame toliau. Kiek paėjus, nuo mūsų apie 20 mtr išlėkė iš krūmų žvangėdamos arklio galvos didumo skardinės dėžės (kuriuose buvo geležgalių ir vinių). Tai reiškė, kad prieš artilerija į mus šaudė. Tokiais momentais greitai išsiskleidėme ir, parėjus pavojui, vėl slinkome prisidengdami grioviais. Taip artėdami pasiekėme pirmutinį savo tikslą — išeities puolimo ribą. Čia jau buvome labai atsargūs ir skyrininko komanduojami užėmėme pozicijas, šliauždami visai prie žemės. Nes kiek daugiau pasirodžius žolėmis apvainikuotoms mūsų galvoms, tuoj suskambėdavo „priešo“ apkasuose trumpos komandos ir sužaibudavo raudonos vėliavos. Tai reiškė, kad pliekia į mus kulkosvaidžiai. Pagaliau pasiekėme paskutinį tikslą — atakos ribą. Čia didžiausiam mūsų nusistebėjimui, „priešo“ apkasus radome tuščius. Priešas išnyko, kaip kumparas. Bet dar nespėjus mums susitvarkyti, kaip „priešas“, atsitraukęs į kitas pozicijas, pradėjo mus šventinti. Ir vėl puolimas, vėl ataka. Bet šį kartą jie nepaspruko. Mūsų kulk. prikaustė juos prie žemės, o grenadieriai, apsupę, atakavo ir visiškai juos sutriuškino.

Po manevrų kuopos vadai apibūdino manevrų eigą ir paaiškino kokios buvo klaidos.

V. p. Grigalavičius.

7 pėst Ž. K. Butegeldžio pulkas.

— Paskutiniąją savaitę, nuo birželio mėn. 14 d., mūsų pulko senesnio šaukimo kareiviai atlikinėjo kautynių rikiuotės įvairius uždavinius: manevravimą, kautynių lauko stebėjimą, maskavimąsi ir pan. Birželio mėn. 18 d. buvo „generaliniai“ manevrai. Dalyvavo iš poligono atvykęs pulko vadas ir daug kitų karininkų. Kuopa buvo nuvykusi ties Melnerage (kaimas netoli Klaipėdos, prie pajūrio). Dauguma kareivių skirtus jiems uždavinius samoningai ir gerai atliko ir susilaukė viršininkų pagyrimo. Užsiėmimai truko apie 5 valandas.

J. K.

8 p. K. K. Valdoto pulkas.

Šiomis dienomis pulkas įsigijo bulvėms skusti ir sviestui dalinti mašinas. Kareiviai mašinomis negali atsidžiaugti. Mat, tą laiką, kurį sugaišdavo bulves skusdami, dabar gali kam nors naudingesniai sunaudoti, o sviesto porcijos, mašina dalant, girdi, esančios didesnės.

Pernai įrengtose ir šiemet atremontuotose teniso aikštelėse galima maloniai praleisti atliekamas valandas. Kai tik pasitaiko gražesnė diena, žaidėjų visuomet randasi, nes mėgėjų žaisti yra nemažas būrelis.

Tūlas Matas.

Šarvuotas traukinys.

Išaušo birželio 13. Suvirpėjo šarvuotininkų rajone skardus trimito aidas. Visi, kaip vienas, šoko prie rytmetinės ruošos. Traukinys, pusiau aptingusiu balsu, ragino greičiau ruoštis buvusius gegužinėje iki „vėlesniam“. Sargybinis, žiovaudamas, vaikšto paliai sąstata, tingiai susirūpinęs: „Juk šiandien Antanas? ir jeigu ne ta sargyba, o atostogos, tai gerokai alaus Biržuose išmankčiau!“

Šiaip taip rytmetinis pusvalandis praėjo. Trimituoja kavai. „Ir kokia čia kava pirmadienio rytą?“ — galvoja Jurgis. „Rūkščių kopūstų, arbatos stiklas su citrina, tuomet tai suprantu!“ Bet tai dar ne viskas. Leitenantas atėjęs lieps viršilai išrikiuoti visus specialistus tankinės rikiuotės užsiėmimams. Tokius įsakymus mūsų leitenantas dažnai praktikuoja lygsvarai patikrinti“.

Viskas baigėsi Jurgio naudai. Atėjęs leitenantas pranešė, kad iki piet užsiėmimų nebus, sąryšy su Vyriausio mūsų ginkluotų jėgų Viršininko vardinėmis.

Buvo surengta ekskursija į mišką. Einant pro rusų kapines, ta proga buvo supažindinti su lietuvių ir bermontin-

ky pozicijomis, kur buvo žūtbutinos kovos dėl Lietuvos nepriklausomybės atgavimo. Papasakota apie mažos savanorių kariuomenės pasiryžimus, drąsą, narsumą ir atkaklumą. Kariai atidžiai klausėsi ir labai stebėjosi, kaip lietuvių kariuomene, būdama silpniau ginkluota ir blogiau aprūpinta, sugebėjo išmušti daug geriau ginkluotą kariuomenę, pasislėpusią už mūro sienų ir prisidengusią kulkosvaidžių ugnimi.

Toliau ekskursijai buvo kalbėta apie Valstybės Prezidento A. Smetonos veikimą dėl lietuvių nuo pradžios iki šių dienų.

Vakare kino teatre papigintomis kainomis kariams buvo parodyta „Patrankoms dundant“.

Taip radviliškiai — šarvuotininkai minėjo Tautos Vado vardines. X.

Karo policijos mokykla.

Šį mėnesį mokykla surengė daug ekskursijų. Aplankė aviacijos šventę, pietų kraštų gyvūnijų parodą, kavalerijos sporto šventę ir cirką. Ypatingai jauni kareiviai domėjosi cirko išlavintais gyvuliais ir žvėrimis. Po cirko aplankymo geriau mokosi rikiuotės ir gimnastikos ir tie, kurie buvo truputį apsileidę. Tarp savęs kalbasi, jeigu gyvulius ir žvėris taip galima išmokyti, tai žmogui viskas galima.

J. p. Z. Grits.

Galžiūnų poligonas.

Birželio mėn. 19 d. Gaižiūnų poligoną aplankė Jonavos šaulių būrio ekskursija. Ekskursantai apžiūrėjo abi stovyklas (I stovyklos įrengimas juos labiau sužavėjo). Stovyklose apie jų gyvenimą, pabūklus ir Ruklos dvare apie tankus jiems paašškino karininkai.

V. p. Vr.

Kariuomenės teismo kronika.

— 1928 m. Šakių apskr. naujokų ėmimo komisija priėmė į kariuomenę Feliksą Klimaitį ir įsakė tą patį metų gegužės 20 d. atvykti į komendantūrą. Skirtą dieną naujokas Klimaitis komendantūroje nepasirodė, o vietoj to nutarė slapstytis ir kariuomenėje netarnauti. Taip jis slapstėsi ligi 1931 m. balandžio 9 d., kada atvyko į Naumiesčio policiją ir pasisakė esąs dezertyras. Teismas š. m. gegužės 18 d. nuteisė jį 2 metais sunkaus kalėjimo, bet, atsižvelgęs į tai, kad jis savo noru atvyko į policiją (o taip pat pasisakė kas esąs), sušvelnino jam bausmę ligi 2 metų karo kalėjimo.

— 9 pėst. pulko eil. Bronius Dominiauskas 1930 m. lapkričio 1 d. iš savo dalies pabėgo ir slapstėsi ligi 1932 m. balandžio 7 d. Išbėgdamas parašė laiškus savo vadui ir viršilai, pažymėdamas, kad jis negali toliau tarnauti kariuomenėje dėl gėdos, kurią jam daranti jo žmona... Žmonos elgesys jį verčia bėgti kuo toliausiai nuo tų vietų, kurios sukelia jam nemalonių atsiminimų, arba paaukoti savo gyvybę tėvynės labui. Tokį jaudinantį laišką parašęs vadui, pasileido į kelionę. Tačiau nebuvo lemta jam nei „toliau“ nubėgti, nei priešą pasiekti. Policija jį suėmė ir pristatė į dalį. Š. m. gegužės 20 d. Dominiauskas nubaustas 2 metais karo kalėjimo. Be to, jis turės sumokėti 305 litus 90 centų už pražudytus per pabėgimą daiktus.

— 3 pėst. pulko eil. Stasys Skačkauskas 1920. VII. 24 iš savo dalies pabėgo ir slapstėsi ligi 1929 m. balandžio 30 d. Kur jis buvo, nieks nežino, tik po 9 metų atvyko į Kauną ir pasisakė kas esąs. Pabėgėlis buvo areštuotas ir nusiųstas baigti karo tarnybą į 8 pulką, bet tą patį metų liepos 28 d. vėl iš dalies pabėgo ir persikėlė į Vokietiją. Čia jis taisėsi sau gūžtelę išgyventi. Šurum burum susipažįsta su turtinga našle (beje, jis gerai kalba vokiškai), vieno pensiono savininke, ir sutaria juodu tuoktis. Tik visa nelaimė, kad mūsų piliečio dokumentai „švach“, o be jų nevalia būti išrinktuojų... Taip jį, nuo Lietuvos nukritusį, bet prie Vokietijos nepriaugusį sučiumpa Karaliaučiaus policija. Skačkauskas perduodamas etapo keliu Lietuvai. Norėdamas išvengti bausmės, jis nutarė pasimuliuoti. Simuliacija jam sekėsi. Jis įtikino net gydytojus, kad jis esąs psichiniai nenormalus. Vadinasi, jis negali būti atsakingas už savo veiksmus, kitaip pasakius — iškeltos jam bylos turi būti numarintos. Karo prokuroras su tokia gydytojų ekspertyza nesutiko. Skačkauskas buvo nusikaltęs ir už tuos nusikaltimus turėjo atsakyti. Į teismo posėdį buvo pakviesti dar du nervų ligų gydytojai, kurie pareiškė, kad teisiame turi normalų protą ir gabumus, vadinasi, jis yra nusikaltęs. Iš kitos pusės jis yra psichopatas (turi silpną valią, atsparumą ir palinkimą meluoti), todėl nevisuomet gali valdyti savo veiksmus, vadinasi, ir atsakingumas turi būti mažesnis, negu visai sveiko žmogaus.

Teismas, turėdamas tai galvoje, š. m. birželio 2 d. nubaudė Stasį Skačkauską 2 metais sunkaus kalėjimo, atėmė teises ir kario vardą. Be to, priteista sumokėti valstybės išdui už pražudytą šautuvą ir valdiškus daiktus.

— 4 pėst. pulko eil. Juozą Packevičių š. m. birželio 6 d. pripažino kaltu, kas jis 1920 m. vasario 24 d., karo metu, norėdamas visiškai karo tarnybos išvengti, savavaliai iš savo dalies pasišalino ir slapstėsi ligi 1931 m. birželio 7 d., kada buvo išaiškinta, jog jis yra bėglys. Už šį nusikaltimą teismas Packevičių nuteisė 4 metais sunkaus kalėjimo ir atėmė teises ir kario vardą. Bet, turėdamas galvoje, kad Packevičius yra žemo išsilavinimo žmogus, o taip pat nusikalto dėl nelaimingai susidėjusių aplinkybių, sumažino jam bausmę ligi 2 metų sunkaus kalėjimo su tomis pat pasėkomis.

— Tą patį dieną buvo sprendžiama gusaro Viktoro Pridotko byla. Išnagrinėjęs bylą, teismas Pridotką pripažino kaltu, kad jis, buvęs 4 kartus baustas už vagystes ir nesuėjus dar 5 metams nuo tos dienos, kurią baigė kalėti už vieną šių vagysčių, 1932 m. kovo 16 d., norėdamas pasisavinti, pagrobė gusaro Kaminsko valdišką milinę (105 litų vertės) ir pardavė ją žydai už 10 litų. Iš pirklio milinė buvo atimta ir gražinta pulkui. Pridotkas yra linkęs nusikalsti. Už tokias pakartotinas vagystes Viktoras Pridotkas nubaustas 5 metams sunkaus kalėjimo, atimtos iš jo teises ir kario vardas.

Siesikai. Siesikų miestelis yra pusiaukeyje tarp Pagirio ir Ukmergės. Netoli miestelio yra gražus ežeras. Kitoje ežero pusėje yra dvaras. Senovėje buvęs Lietuvos kunigaikščių poilsio vieta. Garsus dvaro rūmai siekia dar XVI šimtmečio. Šventoriaus mūre yra gražiai sutvarkytas kampelis, kur iškaltos pavardės vietos valsčiaus savanorių kūrėjų žuvusių įvairiuose frontuose kovojant už Lietuvos laisvę.

Miestelis kitados buvo gerokai aplenkėjęs, bet dabar jau žymi gyventojų dalis baigia susiprasti. Čia yra nemažas nuopelnas vietos šaulių būrio, kuris savo 12 metų veikimu, kultūrinėmis pramogomis, paskaitomis ir spaudos platinimu, daug nudirbo apleistoje dirvoje, sugebėdamas nemaža iš aplenkintos jaunuomenės pritraukti į šaulių eiles.

Šiais metais būrys yra pasiryžęs daug nuveikti.

K. P.

Strumbagalvė. Birželio mėn. 15 d. vietos būrys turėjo mokomąjį šaudymą šratais. Šiais metais šaudymo rezultatai žymiai geresni, nes būrys savo lėšomis perka šratus ir šauliai-ės daugiau pratina šaudyti. Pažymėtina, kad šaulės irgi šaudymu susidomėję ir kitos šaudė geriau negu vyrai.

Paskutiniaisiais metais būrys rengia per pramogas prizinį šaudymą. Gauna pelno ir labiau skatina šaulius lavintis šaudyt.

Alf. Stromas.

Pakumpris. Prienų valsčiaus. Čia buvo vietos būrio sporto pratimai, kuriuose dalyvavo 16 šio būrio šaulių ir 10 Išlaužos š. b. Dauguma sportininkų turi sporto kostiumus ir su noru sportuoja. Rinktinės vadui tikrinant, gauti šie rezultatai.

100 metrų bėgo š. š. Aukštakalnis ir Klivinskas per 12,2 sek. Šoko į tolumą š. š. Klivinskas ir Virbičkas 4 mtr 60 cent. Į aukštumą — Buzas 1 m 45 cent. Granatas mumetė š. Aukštakalnis 36,4 mtr. Gauti geri rezultatai ir 400 mtr bėgimo.

Kaipo jauno būrio pirmas pasirodymas sporte labai geras.

Kl. Rymantas.

Rūdelė. Kalvarijos valsčiaus. Birželio mėn. 12 d. buvo vietos būrio pamokos, lauko pratimai ir sportas. Užsiėmimai atliekami ant 2 ha ploto aikštės, kurią naudotis leido vietos mokytoja šaulė Gergelytė.

Čia šauliai turi ir gimnastikos įrankius, ant kurių jau net sudėtingus nr. nr. atlieka.

Kadangi pamokos yra kas savaitė, tai, nors būrys tik šiemet įsteigtas, šauliai visur jau gerokai pralavinė. Šaulių užsiėmimais domisi ūkininkai drauge su priaugančia karta, sudarydami lyg ir auditoriją.

Kl. Rymantas.

Kidulių šaulių būrys. Kiduliai yra mažas miestelis netoli Vokietijos sienos. Stovi ant Nemuno kranto. Šaulių būrys čia jau gana seniai susiorganizavęs. Tačiau iki šių metų pradžios labai blogai gyvavo. Nuo kurio laiko jau gana ge-

rai gyvuoja. Dažnai šaukiami susirinkimai, suruošta keletas vakarų su vaidinimais. Beveik kas savaitę atliekami rikinės pamokos ir užsiėmimai. Dabar įsigijo dudų orkestrą, kuris uoliai mokosi griežti ir ateityj būriui galės daug padėti, grieždamas vakaruose ir kitose pramogose. Netrukus manoma įsigyti vėliavą, o paskui klubą. Būriui pradėjus gerai gyvuoti, gerokai padidėjo ir narių skaičius. Būrys turi bibliotekėlę iš kurios šauliai gauna skaityti knygų.

T. M-za.

Pagirys. Pagirio šaulių būrys dar žiemą išrinko komisiją, kuri turėjo rūpintis sutvarkyti mirusių savanorių kūrėjų kapus. Jie lig šiol buvo labai apleisti ir užmiršti. Komisija, kitų šaulių padedama, pavasarį kapus gražiai sutvarkė. Būrio lėšomis pagamino cementinius antkapius. Iš Krašto Apsaugos Ministerijos gauta cementiniai kariški kryžiai. Birželio 9 d. buvo iškilmingas jų pastatymas, dalyvaujant mirusių artimiesiems, šauliams ir šiaip visuomenei. Viso vietos kapuose yra palaidota: 3 viršilos ir 6 eiliniai. Visi savanoriai kūrėjai.

Būrys užsitarnavo didelės vietos gyventojų pagarbos, kad pirmutinis iš vietos organizacijų pagerbė tuos, kurie iškovojo Lietuvai laisvę.

K. P-tas.

Sporto kronika

Lietuva — P. Švedija 2:1 (2:1). Birželio 16 d. LFLS stadione buvo pirmosios tarpvalstybinės futbolo rungtynės su Švedijos rinktine. Švediją atstovavo Pietų Švedijos rinktinė. Lietuvos rinktinę sudarė septyni klaipėdiečiai (KSS ir Spielvereiningungo) ir keturi kauniečiai (LFLS ir LGSF).

Prieš rungtynes buvo sugriežti Švedijos ir Lietuvos himnai, pasakytos sveikinimo kalbos ir pasikeista dovanomis.

Pirmieji golą kerta lietuviai 6 min (Lingis). 19 min švedai rezultatą išlygina ir 34 min Raslauskas įvaro antrą ir paskutinį golą. Kórnerių santykis 8:1 švedų naudai.

Birželio 17 d. žaidė Smaaland — Kaunas. Švedai žaidė tuo pačiu sąstatu, kaip ir prieš Lietuvos rinktinę, o Kaunas išstatė rinktinę sudaryta iš LFLS (7 žaidėjai), Š. Š. Kovo (3 žaid.) ir iš KSK — Kultus (1 žaid.).

Rungtynės šį kartą buvo daug gyvesnės ir įdomesnės. Pradėjus žaidimą, jau po pusės min. švedai laimi pirmą golą, o 1 min vėliau Kaunas atsilygina. 17 min švedai turi 2:1 savo naudai. Antrame puslaiky švedai 35 min rezultatą padidina iki 3:2. Duodamas pendelis Kauno naudai, kuris tačiau neišnaudojamas. 5 min prieš rungtynių pabaigą Kaunas laimi antrą golą ir rungtynės baigiasi 3:2 švedų naudai.

Vadinas, pirmos š. metais tarpvalst. rungtynės laimėtos. Dabar birželio 29 d. bus antros panašios rungtynės su Latvija.

9 p. p. — Sveikata 1:2. Birželio 12 d. Marijampolėje žaidė Suvalkijos futbolo meisteris Kybartų šaulių „Sveikata“ prieš 9 pėst. pulką. Pirmą golą laimi pulkas. Pirmas puslaikis baigėsi 1:1. Bendras rezultatas 2:1 šaulių naudai. Rungtynės pasižymėjo dideliu brutališkumu dėl kurio smarkiai nukentėjo keli pulko žaidėjai. Pulko antroji komanda draugiškose rungtynėse nugalėjo vietos „Makabi“ II k-đą 6:0.

Sporto šventė Trakų ežere. Liepos mėn. 10 d. Trakų ežere bus didelė vandens sporto šventė, kurioje dalyvaus Vilniaus, Varšuvos, Gardino ir Poznanių sportininkai. Rengėjai taip pat stengiasi pritraukti dalyvauti šventėje Latvijos bei Estijos sportininkus, kurie, jei sutiks dalyvauti, bus pirmieji užsienio dalyviai Vilniaus vandenyse. Vilniaus miesto šaudymo pirmenybes laimėjo Dereckis (Pol. sporto klubas) iš 300 galimų taškų išmušė 287 taškus.

Kauno Makabi Rygoje. Šiomis dienomis Kauno Makabi turėjo dvejus futbolo rungtynes Rygoje. Pirmas rungtynes su „Unionu“ („Union“ š. m. žaidė Kaune su Š. Š. Kovu ir pralaimėjo 5:2 ir su LGSF laimėjo 3:1) „Makabi“ pralaimėjo 4:2 (1:1) ir su Rygos „Hakoah“ taip pat pralaimėjo 1:4 (1:0).

Latviai žais Kaune. Birželio mėn. 22 ir 23 d. Kaune žais Liepojos futbolo klubas „Olimpia“. „Olimpijos“ priešais bus LFLS (VI. 22) ir antrą dieną Š. Š. Kovas. Rungtynės bus LFLS stadione 18 val.

Naujas pasaulinis olimpo rekordas. Šiomis dienomis latvių ėjikas Dalinš pasiekė naują pasaul. rekordą, perėjęs 25 anglų mylias (40,235 km) per 3 val 32 min 26 sek. Tai yra pir-

mas latvio pasiektas pasaulinis rekordas. Jis sumušė penkioliktąsias minutes ligšiolinį 1911 m. pasiektą rekordą. Ėjime dalyvavo dar trys pasaulin. rekordsmenai šveicaras Švabas, anglas Plumbas ir vokiečių Sievertas, kuriuos Dalinš paliko toli savo užpakaly.

KSS estafetė Klaipėda — Palanga. Birželio mėn 18 — iv. Antano — diena KSS sveikino vardinį progą savo garbės pirmininką p. Merkį (buv. Klaipėdos gubernatorių), kurio morali ir materialė parama žymiai prisidėjo prie sėkmingo sąjungos klestėjimo. Pagal įsivyravusią tradiciją, buvo sveikinama sportiškai: adresas estafetės pavidalu buvo įteikiamas jubiliatui. Praėjusiais metais tokia estafetė buvo surengta Klaipėdos mieste, nuo KSS buveinės į gubernatūrą.

Šiuo metu p. Merkys gyvena Palangoj. Kilo originali mintis neatsisakyti nuo savo tradicijos ir nunesti garbės pirmininkui metinę „estafetę“ Palangon.

Buvo mobilizuoti 34 geresni sąjungos bėgikai. Tarp jų suskirstyta distancija — plentu 27 kilometrai. 10 val. 30 min nuo KSS buveinės startavo pirmas, raštu nešinas. Jį lydėjo automobilių ir dviračių būrys.

Nuo vieno į kito rankas ėjo estafetė ir pagaliau 11 val. 39 min. finišavęs bėgikas, jaun. leit. Michelevičius, iškilmingai įteikė ją garbės pirmininkui. 27 kilometrų distanciją nubėgta per 1 val. 9 min.

Tenisas. Birželio mėn. 11 ir 12 d. buvo KSS sąjungos pavasario teniso turnyras, kuriame dalyvavo 10 geresniųjų teniso žaidėjų, jų tarpe viena moteris — panelė Milerytė. Po aršios kovos finale pasiliko p. inž. Volkovas — praėitų metų nugalėtojas — ir p. Stonkus. Paskutiniajam atsisakius dėl pirmenybių žaisti, pirma vieta buvo pripžinta p. Volkovui;

Moterų sportas. Viena mėgiamiausių moterų sporto šakų yra kumščiasvaidis. Kiekvienoj Klaipėdos sporto sąjungoj antra teko p. Stonkui, trečia — p. Markūzai.

esama kelių kumščiasvaidžių komandų, kurios dažnai rengia tarpusavy draugiškas bei pirmenybių rungtynes.

Birželio mėn. 17 d. 7 p. pulko kareivinių aikštėj buvo kelios pirmenybių rungtynės tarp KSS, Seminaro sporto sąjungos, M. T. V. ir Klaipėdos sporto sąjungos komandų. Štai rezultatai: KSS I — Seminaro sporto sąjunga — laimėjo KSS su 11 punktu savo naudai.

Šia proga tenka pridurti, kad KSS šiais metais yra pasistaciūsi naują — antrą — teniso aikštėlę.

KSS I — Klaipėdos M. T. V. — laimėjo M. T. V. dviem punktais (tenka pažymėti, kad M. T. V. tą dieną nusišypsojo laimė, nes KSS komanda yra stipresnė). KSS II — Klaipėdos sporto sąjunga — išėjo lygiom.

Technikos rinktinė — „Maistas“ 1:1. Šio mėn. 14 d. „Maisto“ futbolo aikštėje buvo futbolo rungtynės tarp technikos rinktinės ir „Maisto“ I futbolo komandos. Pirmame puslaikyje į technikos rinktinės vartus įvaro pirmą golą, bet rinktinė po keletos minučių rezultatą išlygina. Nors toliau žaidimas buvo labai įtemptas, bet be pasekmių. Rungtynės taip ir baigiamos 1:1. Pažymėtina, kad „Maisto“ komanda laikoma gana tvirta.

Technikos rinktinė — 3 artilerijos p. 8:0 (5:0). Šio mėn. 17 d. 5 p. pulko aikštėje buvo futbolo rungtynės tarp technikos rinktinės ir 3 artilerijos p. komandos. Rungtynės baigėsi 8:0 rinktinės naudai. Šios rungtynės buvo revanšinės, nes 3 artilerijos pulko komanda norėjo atsigrębti.

Technikos rinktinė — „Ziezirba“ 6:0 (3:0). Šio mėn. 19 d. 5 p. pulko sporto aikštėje technikos rinktinė rungsi su civilia „Ziezirba“ I futbolo komanda. Rungtynės buvo gana įtemptos ir įdomios, bet rinktinė pasirodė kur kas tvirtesnė, pirmą puslaikį nusišypsama į „Ziezirbos“ vartus 3 ir antrą puslaikį taip pat 3 golus. Rungtynės baigėsi 6:0 rinktinės naudai.

A-tas B.

Dviračių sportas. Klaipėdoj yra trys dviratinių sąjungos. Iš jų seniausia M. R. C., įsteigta 1885 metais. Birželio mėn. 5 d. buvo dviratinių sporto šventė. Programoj buvo dviračių lenktynės ir žaidimai važiuojant ant dviračio. Iš lenktynių pažymėtina 80 ratų — apie 27 km — distancija. Važiavo keturios komandos po 2 žmones. Pirmą vietą laimėjo Tašys-Petraitis.

Iš žaidimų labai įdomus buvo dviračių futbolas. Buvo dvielos rungtynės: M. R. C. — R. Sm. M. — baigėsi 9:2 M. R. C. naudai, ir R. S. M. — R. V. M. H laimėjo R. S. M. 3:0. Šiose rungtynėse komanda sudarė tik du sportininkai. Iš viso aikštėj rungsi 4 žmonės. Nors ir mažai, bet susidūrimų dažnai būdavo. Žaidžiama 15 min., 1-as puslaikis 7 min.

Gale buvo dar vienos dviračių futbolo rungtynės tarp M. R. C. ir R. S. M., kur viena komanda sudarė jau 3 žmones. Čia žaidimas buvo įdomesnis, daugiau kombinuotas. Laimėjo M. R. C. 6:2.

J. K-ris.

Čekoslovakija. Civilinė aviacija. Nors čekoslovakų civilinė aviacija atsirado gana neseniai, vos tik 3 metai, bet paskutiniaisiais metais žymiai išaugo. Dabar Čekoslovakijoje yra 240 privatiškų lėktuvų, 47 lėktuvai priklauso atskiriems asmenims, o likusieji — įvairiems aeroklubams bei „Aviacijos lygai“. Tačiau firma turi 9 lėktuvus.

Netrukus Čekoslovakijoje bus įvesti aerotaxi. Keletas lėktuvų savininkų rūpinasi gauti keleiviams vežiuoti koncesiją. Tokia koncesija tikimasi jiems bus greit duota.

Pereitais metais lėktuvais buvo pervežta 8.000 asmenų ir 236.500 klg prekių.

Sovietų orlaiviai. Leningrado dirbtuvėse padirbti 3 pirmieji sovietų diržabliai „UK—1“ (2.200 kub. mtr), „UK—2“ (5.000 kub. mtr) ir „UK3“ (6.500 kub. mtr). „UK“ vadinamas „užėbnyj korabl“, lietuviškai — mokomasis laivas. UK—1 ir UK—2 laimingai atlėkė į Sovietų sąjungos sostinę Maskvą. Kai lėkė UK—2, tai kelyje trūko motoro rėmų dalis, todėl orlaivis turėjo lėkti tik su vienu motoru, turėdamas kabinoje 11 žm. Jei tai būtų lėktuvas, negalėtų tęsti kelionės. Trečias orlaivis, pats didžiausias, UK—3 tuo tarpu yra dar Leningrade bandomas. „Krasnaja Zvezda“ skundėsi, kad raudonosios kariuomenės oro laivynui vis dar trūksta gerų orlaivių žinovų — karininkų. Orlaivius padirbo „Direžablestroj“ dirbtuvės. 1933 metais Sovietuose numatoma pradėti masinę orlaivių (diržablių) statybą.

Naujosios lenkų tanketės. Gegužės 3 d., per kariuomenės parodą Varšuvoje (tautos šventės proga), pirmą kartą pasirodė naujosios tanketės, padirbtos lenkų dirbtuvėse. Jų buvo 20. Tanketė kiek skiriasi nuo anglų pavyzdžio. Šarvai turi 5 mm storumo, motoras — 35 arklių jėgą. Ginklavimas — vienas kulkosvaidis. Šoferis sėdi iš kairės pusės, kulkosvaidininkas — iš dešinės. „Krasnaja Zvezda“ mano, kad dabar lenkų dirbtuvės pradės gaminti tanketes didelėmis partijomis. Jos eis į šarvuočių dalis, kurių dabar pristeigta daugiau, pradedant nuo praeitų metų pabaigos. Tanketės sustiprins kavalerijos divizijos ugnies galią, o taip pat bus skiriamos pėstininkų dalims, kaip prasilaužimui lengvinti priemonė. Tanketės gali važiuoti plentu gana greit, iki 40 klm per valandą.

Naujos kariškos kino filmos. Sovietų sąjungos kariuomenės kovos rengimo valdybos leidžiamos mokomosios filmos, vardu „Šūvis“. Filmų tikslas aiškinti kiekvienam kovotojui šūvio esmę, reikalavimus iš šaulio, šautuvo laikymą, priežiūrą ir vartojimą.

Tankas — lėktuvas?! „Krasnaja Zvezda“ įdėjo įdomią žinią iš š. Amerikos J. Valstybių žurnalų apie naują amerikiečių išradimą. Esą pavyko sudaryti tanko ir lėktuvo kombinaciją. Tanko viršutinėje pusėje yra propeleris, sudedamieji sparnai ir uodega (vairas).

Smulkesnių žinių žurnalai nerašo, tačiau pranašauja naujam inž. Kristi išradimui garsią ateitį. Šis aerotankas lengvai galės perskristi per upę, balas, apkasus, minų laukus ir t. t.

Prancūzija. Aukštoji tautos gynimosi taryba. Birželio 7 d. Prancūzų vyriausybės laikrašty paskelbtas dekretas apie sudarymą aukštosios komisijos tautos saugumo reikalams koordinuoti. Tos komisijos pirmininku paskirtas aviacijos ministeris Painleve, o nariais karo ir laivyno ministrai, oro apsaugos generalinis inspektorius, vicepirmininkaujas aukštojo karo taryboj, armijų štabų viršininkai, aviacijos ir laivyno štabų viršininkai, ir tų paskutiniųjų trijų įstaigų generaliniai sekretoriai arba aukštieji viršininkai.

Komisija nagrinės lygiai liečiančius sausumos, jūrų, bei oro jėgų naudojimo reikalus, bendrą organizaciją, bendras ginklavimo programas, o taip pat paskirstymą biudžeto kreditų, susijusių su tautos gynyba.

Karo, aviacijos ir laivynos ministrai, kiekvienas savo srity, turi prižiūrėti dekreto vykdymą.

Vokietija. Hitlerininkai tvarkosi ir mundiruoja. Kaip žinoma, neseniai vėl leista veikti nacionalsocialistų (hitlerininkų) smogiamiesiems būriams, kuriems ne taip seniai buv. kancleris Brueningas buvo uždraudęs. Taip pat panaikintas draudimas nešioti uniformas. Dabar tie smogiamieji būriai vėl atgaivinti. Be to, jiems įvedama nauja uniforma.

Smogiamieji būriai, be nešiojamų rudų marškinių ir kelnų, dar turės tam tikrus „waffenrok'us“ su kantai, anglų frencio pavyzdžio. Diržas jų bus irgi rudas, o specialių „gynimosi būrių“ (S. S.) diržai bus juodi. Dabartinės austrų pavyzdžio kepurės irgi bus pakeistos į „reichswehro“ pavyzdžio kepurės, tik rudos spalvos.

Apskritai, Hitlerio „gvardija“ tvarkosi ir, matyt, kažin kam ruošiasi. O ką nuveiks prisiruošę, tai gal netrukus pamatysime.

Latvių karo aviacijos šventė. Birželio 6 d. buvo metinė latvių aviacijos šventė. Šventėje taip pat dalyvavo ir lenkų „Lot“ bendrovės atstovai. Lenkų keleivinis lėktuvas atliko keletą propagandinių skraidymų ir pavežėjo latvių ministerį pirmininką Skujenieką, seimo pirmininką dr. Kalninį ir kit. valdžios bei savivald. atstovus.

Anglai irgi statosi lėktuvą — milžiną. Kadangi vokiečiai turi pasistatę milžinišką lėktuvą „D. O. X.“, tai anglai irgi pradeda panašų oro milžiną statyti. Anglų aviacijos ministerija jau užsakė „Vickers'o“ firmoj. Lėktuvas bus visas iš metalo, su 6 „Rolls-Royce“ varikliais po 900 a. j. kiekvienas. Skridimo greitumas numatomas iki 242 klm per valandą; krovinių galės pakelti per 7 tonus. Tas anglų lėktuvas galės skraidyti be nutūpimo 6 valandas, t. y. beveik dvigubai ilgiau, kaip vokiečių „D. O. X.“.

Vokietija. Policija mokoma priešcheminės apsaugos. Vokiečių viešoji policija („Schupo“) stengiasi teoretiškai ir praktiškai susipažinti su karo dujomis ir apsauga nuo jų. Policijos priešcheminės apsaugos rengimas pavestas atskiram specialistui. Mokymas atliekamas skirtomis valandomis atitinkamai įrengtoje patalpoje. Čia tikrinamas policijos tarnautojų prisitaikymas išbūti karo dujomis užnuodintoje vietoje. Be to, čia tikrinamos dujokaukės, pirmiau tam tikroje kameroje išbandytos.

Nuolat rengiamuose kursuose policininkai mokomi teikti sanitarinę pagalbą dujų užnuodytiems ir vartoti medicinos priemones. Deguonies veikime, kraujotaką ir kvėpavimą grąžinančiose priemonėse ir įvairiose vaistinių priemonėse policininkai turi tiek pat gerai nusimanyti, kaip sanitarai ir ugniagesiai.

Karo dujoms pažinti skiriama gana daug laiko, per kurį jos demonstruojamos praktikoje ir apibūdinami jų požymiai ir ypatybės.

Dabar vokiečių policininkai patys naudojami chemiška granata su erzinančiomis dujomis.

Estija. Karininkų vaikai turi mokytis tik estų mokyklose. I-sios estų divizijos vadas gen. Tennison įsakė, kad karininkai savo vaikus leistų mokytis į estų mokyklas, bet ne į tautinių mažumų mokyklas.

Anglija. Mažinamas jūrininkų skaičius. Anglija vis labiau mažina savo karo laivyno jūrininkų skaičių. Prieš didįjį karą anglų karo laivyne buvo 152.000 žmonių, 1926 metais apie 102.000 žm., o šiais metais sumažinta dar 10 tūkstančių ir teliks 91.840 žm. Kitose didžiojoje jūrų valstybėse toks reiškinys nepastebimas. Atvirkščiai, kai kur dabartinis jūrininkų skaičius net didesnis už prieškarinį. Amerikos Jungt. Valstybėse 1914 m. karo laivyne buvo 67,258 jūrininkai, o 1931 m. — 109.350 jūrininkų; Japonijoje 1914 m. buvo 50.645 jūrininkų, o 1913 m. — 79.567 jūrininkai.

Lenkija Vyriausiojo štabo viršininkas lankėsi Rumunijoje. Lenkų vyriausiojo štabo viršininkas gen. Gąsiorowski nuvyko su oficialiu vizitu į Bukareštą. Čia jis buvo stotų iškilmingai sutiktas Rumunų generalinio štabo viršininko gen. Samsonovici su dviem savo padėjėjais ir dideliu skaičiumi rumunų karininkų.

Bukarešte lenkų vyriausiojo štabo viršininkas išbuvo keletą dienų.

Koks ryšys tarp muziko ir virėjo. Pasirodo, kad abu labai gerai sutelpa vienas kaily. Ne kartą didelio talento žmonės yra taip pat puikūs virėjai. Taip garsus prancūzų rašytojas A. Dumas mokėjo gerai išsivirti valgyti, kompozitorius Rossini, be savo sonatų, dar parašė knygą apie virimą, o Iwin Coob buvo geriausias bifšteksų kepėjas. B.

Renkimės ir dalyvaukime plaukimo pirmenybėse.

Pagal savo tradiciją, Lietuvos jachtklubas ir šią vasarą organizuoja Kauno plaukimo pirmenybes. Pirmenybės bus liepos mėn. 3 d. Nevėžy.

Pirmenybių programoje: 1. Plaukimas krūtine (a la brasse). a) junjorų — 200 mtr, b) moterų — 200 mtr,

c) senjorų — 400 mtr. 2. Plaukimas nugara: a) junjorų — 200 mtr, b) moterų — 200 mtr, c) senjorų — 400 mtr. 3. Estafė (100—100—100). Dalyvauja komandos. 4. Laisvas (liaudies) plaukimas — 1000 mtr. 5. Nėrimai ir šokimai.

Kauno plaukimo čempiono 1932 metams titulas nutarta pripažinti laimėjusiam I vietą laisvam (liaudies) 1000 mtr. perplaukime (4 programos punktas).

Laimėsiانčiam čempionatą skirtas gražus prizas ir pažymėjimas. Visų distancijų, visų stilių ir visų grupių (junjorų, moterų ir senjorų) I ir II-jų vietų laimėtojams skirta dovanos.

Firmenybes prižiūrės ir rezultatus konstatuos teisėjų komisija, sudaryta iš patyrusių specialistų ir sporto organizacijų atstovų.

Norintieji dalyvauti pirmenybėse registruojasi Lietuvos jachtklubo plaukimo mokykloje (žiemos uosto pusiasaly — keltis klubo keltu) pas plaukimo instruktorių p. Jungmeisterį kasdien, be šeštadienių ir šventadienių, tarp 17 — 19 val.

Starto mokestis vienai distancijai (užplaukimui) 3 litai. Norį dalyvauti keliose distancijose (užplaukimuose) už pirmą moka 3 lt. už kitas — po 1 lt. už kiekvieną.

Po plaukimo pirmenybių, kurios truks neilgiau 2 valandų, ten pat bus *tradicinė klubo gegužinė*.

Visuomenė kviečiama nepraleisti progos dalyvauti visada daug malonumo teikiančioje klubo gegužinėje ir pasigerėti mikliais plaukikais ir plaukikėmis.

Plaukimo pirmenybių ir gegužinės dalyviai išplaukia garlaiviu „Vilnius“ iš valdiškos prieplaukos punktualiai 10 val. rytą (liepos mėn. 3 d.).

Plaukimo pirmenybių dalyviai ir klubo nariai, turį šių metų nario bilietus, važiuoja nemokamai. Svečiai moka — 3 lt. Gegužinės vietoje ir garlaivy veiks klubo bufetas ir gros dudų orkestras.

Plaukimo sportui paskatinti, padėti plaukikams taisyklingai, sveikai išmokti plaukti ir padėti išsitreniruoti, veikia prie Lietuvos jachtklubo plaukimo mokykla. Artėjant plaukimo pirmenybėms, nepraleiskite progos pasinaudoti mokyklos patarnavimais. Mokykla veikia kasdien, be šeštadienių ir šventadienių, nuo 17 val. Nemuno pusiasaly prieš Kanto g-vę. Ten pat galima mokyklon įsirašyti.

Kariuomenės leidiniai.

ŠIFRAVIMO VADOVELIS. Kaina: kariams ir šauliams po 90 centų ir kariuomenės mokymo įstaigų klausytojams po 50 cent.

TAKTIŠKAS SUNKIŲJŲ KULKOSVAIDŽIŲ VARTOJIMAS. Atspauda iš „Mūsų žinyno“. Kaina: kariams, šauliams ir kar. mok. įstaigų, klaus. po 25 cent. ir knygynams po 1 lt. 60 cent.

LENKŲ KARIUOMENĖS RYŠIAI. Atspauda iš „Mūsų žinyno“. Kaina: kariams, šauliams ir mok. įstaigų klaus. po 30 cent. ir knygynams po 1 lt. 60 cent.

B-25. GAIŽŪNŲ POLIGONO TAISYKLĖS (su priedėliu: „Sektorijų ribos“). Kaina: kariams ir šauliams po 40 cent., kariuom. mok. įst. klaus. po 20 cent. Atskira „Sektorijų riba“ 1 egz. kaina: kariams, kar. mok. įstaigų klausyt. ir šauliams po 15 cent.

Pulk. Urbonas. VIENINIS KAREIVIO MOKYMAS. Kaina: kariams ir šauliams po 1 litą ir kar. mok. įstaigų klaus. po 70 cent.

Gyd. pulk. Marcinkus. AKIŲ SVEIKATA. Kaina: kariams, kar. mok. įst. klaus. ir šauliams po 30 cent. ir knygynams po 60 cent.

Dr. A. Salys. AUTOMOBILIO EKONOMIJA. Kaina: kariams ir šauliams po 1 lit. 50 cent., kar. mok. įstaigų klaus. po 75 cent. ir knygynams po 2 lt.

„MŪSŲ ŽINYNAS“. 1932 m. XXII t. 88 nr.

„KARDAS“ 7 (39) nr.

Mjr. Ružancovas. KARIUOMENĖS LEIDINIŲ KATALOGAS Nr. 4. 1918 — 1931 m.

Nauji leidiniai.

„LIETUVIŠKOJI ENCIKLOPEDIJA“. I tomas V sąsiuvinys (Amuro kazokai — Anglija).

„ŽIDINYS“. Literatūros, mokslo, visuomenės ir akademiškojo gyvenimo mėnesinis žurnalas. Nr. 5 — 6.

„NAUJOJI VAIDILUTĖ“. Moterų inteligencijų mėnesinis žurnalas. Nr. 5 — 6.

„TALKA“. Lietuvos kooperatyvų tarybos organas. Nr. 5.

„VAPŠVA“. Nr. 5.

Mūsų Prieteliui Kapitonui Jakštui.

Širdingai dėkojame savo gerajam Prieteliui už dovanas, kuriomis mus taip apdovanojot, nors mes nebuvom to verti. Menkas mūsų balselis, kuris išsiveržė iš mūsų jaunų krūtinių, tebūnie Jums už viską atlyginimas.

Su pagarba.

Dubingių pradžios mokyklos sportmenai.

Galvosūkių 24 nr. sprendimas.

I.

Kapitonas. Pitonas. Tonas.

II.

1. VaRdas. 2. PEilis. 3. KarDas. 4. TaksAi (šunų veislė). 5. Kaulas. 6. BalTa. 7. GerOvė. 8. ŠiRena. Muilas. 10. SauUlė. 11. MarSas.

Iš naujų raidžių išeina žodis „Redaktorius“.

Nauji žodžiai bus. 1. Oras. 2. Kreditas. 3. Rektorius. 4. Retorika. 5. Uodas. 6. Doras. 7. Radio.

Abu galvosūkius gerai išsprendė šie asmenys: 1) L. Briedis (VŠ); 2) v. p. Br. Sasnauskas (4 p. p.); 3) J. Jurėys (VŠ); 4) virš. K. Kairys (2 art. p.); 5) J. Bandzevičius (K); 6) A. Raila (Pg.); 7) v. p. A. Pliauskys (I p. div. št.).

Galvosūkis 26 nr.

Trys eiliniai: Kerpė, Kempė ir Kuosa gava paštu iš savo kaimo mergelių siuntinį pilną riešutų. Iš pašto siuntinį paėmė eilinis Kerpė, nes tuo metu jo draugai buvo užimti tarnybos pareigomis. Ilgi nesulaukdamas savo draugų Kerpė neiškentė, suskaitė visus riešutus ir jų trečdalį pasiėmė, o likusius palikęs matomaj vietoj draugams, išėjo į miestą pasi-vaikščioti.

Grįžo iš savo pareigų Kempė. Radęs riešutus, taip pat neiškentė jų neparagavęs. Nežinodamas, kad Kerpė jau savo dalį buvo paėmęs, suskaitė visus riešutus, padalijo į 3 lygias dalis, kurių vieną pats pasiėmė, o likusias paliko savo draugams.

Kuosa taip pat neatsiliko nuo savo draugų. Jis atliko su riešutais tą patį manevrą, kaip ir jo draugai.

Vakare, draugams vėl suėjus, paaiškėjo jų dienos manevrai su riešutais.

Jie paėmė likusius riešutus ir pasidalijo juos lygiomis tarp savęs. Kiek riešutų buvo atsiuntusios kariams kaimo mergelės? Po kiek riešutų eiliniai sugriaužė kiekvienas atskirai, ir po kiek sugrauzė visi trys kartu.

Pastaba. Riešutų skaičius buvo didesnis už 100.

P. Sirgedas.

Klaidų atitaisymas.

„Kario“ 25 nr. 498 pusl. rašiny „Ar Latvijos vokiečiai turi glaudesnių santykių su hitlerininkais“, redakcijos prieraiše, 2 eilutėj iš viršaus, įsibrovė klaida. Vietoj „Topašinio vertimą mes čia duodame savo skaitytojams“, turi būti „To rašinio vertimą...“.

Jau XIV metai gyvuoja
„KARYS“

Kas tik vieną „Kario“ numerį gavo pamatyti, tas jau niekad nebesiskyrė su „Kariu“, nes „Karys“ yra **įdomus, pigus ir gausiai iliustruotas** savaitinis karių laikraštis. Kaina: 12 mėn. — 8 lit., 6 mėn. — 4 lit., 3 mėn. — 2 lit., 1 mėn. — 1 lit.

Adr.: Kaunas, Nepriklausomybės aikštė „Karys“.